

**INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK
OCH SPECIALPEDAGOGIK**

”De blir förebilder som berikar skolan”

**Mediebilden av grundskolans arbete
med nyanlända elever**

Turkay Menevis & Mariia Telepneva

Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: LAU925
Nivå: Grundnivå
Termin/år: HT15
Handledare: Ernst Thoutenhoofd
Examinator: Mona Arfs
Rapport nr:

Abstract

Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	LAU925
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	HT15
Handledare:	Ernst Thoutenhoofd
Examinator:	Mona Arfs
Rapport nr:	
Nyckelord:	grundskola, nyanlända elever, mottagande, kartläggning, undervisning, media, storstadspress.

Syftet med studien var att visa hur mottagande, kartläggning och undervisning som tre viktiga delar av nyanlända elevers skolgång speglas i svensk storstadspress, samt vilka teman som dominerar och vem som kommer till tals i artiklarna som tar upp frågor om grundskolans arbete med nyanlända elever.

I studien har dagordningsteorin använts för analysen av resultatet, nämligen om textbaserade medier anser situationen kring nyanlända elevers skolgång vara ett viktigt samhällsproblem som behöver få uppmärksamhet av medborgarna och leda till eventuella politiska åtgärder. Författarna försökte att dra eventuella slutsatser om vilken bild medborgare, som inte har någon egen erfarenhet av frågan, får av skolans arbete med nyanlända elever.

I undersökningen har kvalitativ textanalys och kvantitativ innehållsanalys använts för att besvara syftet och frågeställningarna. Materialet som användes i studien plockades ur Mediaarkivet Retriever mellan 2013-10-01 och 2015-10-01. Det var bara tidningar som kan definieras som storstadspress som ingick i studien. Alla artiklar placerades i kodschemat med centralt tema och vem som uttalade sig i artiklarna.

Nyanlända elevers skolgång anses vara viktig i textbaserade medier och får uppmärksamhet. Den situation kring nyanlända elever, som medier ger bild av, kan i stora drag karakteriseras som negativ och problemfylld. Positiva exempel av skolans arbete hittades också i artiklarna men kunde inte räknas som övervägande. De delar av skolans arbete som valdes i undersökningen, nämligen mottagande, kartläggning och undervisning, kunde hittas i artiklarna och slutsatsen är att de alla med små avvikelser i övervägande negativa ordalag presenteras i medier på liknande sätt som de presenteras i Skolverkets och Skolinspektionens rapporter, samt i forskningsrapporter.

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.1 De centrala begreppen i studien.....	4
2. Syfte	5
3. Litteraturgenomgång och tidigare forskning	5
3.1 Mottagande av nyanlända elever i grundskolor i Sverige	5
3.2 Kartläggning av nyanlända elever i grundskolor i Sverige	7
3.3 Inkluderande undervisning	9
3.3.1 Inkludering av nyanlända elever i ordinarie klasser	10
3.4 Mediers roll i samhället och textbaserade medier.....	11
3.5 Dagordningsteorin.....	13
4. Metod	13
4.1 Kvalitativ textanalys	13
4.2 Kvantitativ innehållsanalys	14
4.3 Urval	15
4.3.1 Val av databas	15
4.3.2 Val av tidningar	15
4.3.3 Val av tidsram	15
4.3.4 Val av sökord	15
4.4 Studiens tillförlitlighet	16
4.4.1 Reliabilitet.....	16
4.4.2 Validitet	16
4.4.3 Generaliserbarhet	16
4.4.4 Etiska aspekter.....	17
5. Resultat	17
5.1 Kvantitativ innehållsanalys.....	17
5.1.1 Hur ofta diskuteras nyanlända elever i media?	17
5.1.2 Teman som tas upp i samband med nyanlända elever	18
5.1.3 Aktörer som uttalar sig i samband med nyanlända elever	19
5.2 Kvalitativ textanalys	20
5.2.1 Mottagande av nyanlända elever i grundskolor i Sverige	20
5.2.2 Kartläggning av nyanlända elever i grundskolor i Sverige	21
5.2.3 Undervisning av nyanlända elever i grundskolor i Sverige	23
5.3 Sammanfattning.....	26
6. Diskussion	27
6.1 Resultatdiskussion och analys	27
6.1.1 Metoddiskussion	27
6.1.2 Mottagande av nyanlända elever i grundskolor i Sverige.....	28
6.1.3 Kartläggning av nyanlända elever i grundskolor i Sverige.....	29
6.1.4 Undervisning av nyanlända elever i grundskolor i Sverige	30
6.2 Framtida forskning.....	31
6.3 Slutord.....	31
Referenslista	33
Bilagor	36

1 Inledning

Under de senaste åren har Europa upplevt ett stort flöde av migranter som består av en del människor som flyttar inom EU och ett stort antal som kommer till Europa på grund av krig och förtryck. Enligt en rapport från Länsstyrelsen i Stockholm (2014) har det kommit 24 000 barn i åldern 0 till 18 till Sverige under 2014 och ytterligare cirka 60 000 asylsökande barn under 18 år förväntas komma till Sverige under de kommande 4 åren.

Undervisning av nyanlända elever är en aktuell fråga som får mycket uppmärksamhet i Europa. Det ställs höga krav på undervisningen av nyanlända elever eftersom det är just skolan som spelar en stor roll för integrationen i det nya landet. En lyckad integration är oerhört viktig både ur ett ekonomiskt och demokratiskt perspektiv.

Enligt rapporten *Education and migration. Strategies for integrating migrant children in European schools and societies* (2008) finns det en rad aspekter som är i stort sett gemensamma för nyanlända elever i europeiska skolsystem. Bland dem nämns följande:

- Nyanlända elever placeras ofta i lågpresterande skolor, ofta i ekonomiskt utsatta segregerade områden.
- Nyanlända elever är överrepresenterade bland elever i behov av särskilt stöd och därför studerar de ofta i specialklasser.
- Nyanlända elever placeras ofta i klasser inte enligt deras ålder, utan i klasser med yngre barn. Detta förklaras ofta av deras bristande språkkunskaper. Detta påverkar mycket negativt barnens motivation och självförtroende.
- Nyanlända elevers kunskapsutveckling redan efter lågstadiet visar sig vara lägre än barns som är födda i landet.
- Nyanlända elever är överrepresenterade bland elever som slutar grundskolan och gymnasiet utan betyg.
- Nyanlända elever är underrepresenterade bland dem som fortsätter att läsa vid högskolor och universitet efter gymnasiet.

Enligt rapporten finns en strävan efter blandning av nyanlända och infödda elever. Ett aktivt arbete mot segregationen är en av de viktigaste aspekterna för att förbättra nyanlända elevers skolsituation. Det kommer att leda till en bättre språkutveckling och en bättre förståelse för den nya kulturen, samt motverka diskriminering. Den andra åtgärden är att fler lärare med invandrabakgrund och kunskaper i andra språk anställs och den tredje är att man ska engagera föräldrarna mer i barnens studier (ibid. 2008).

PISA-undersökningen (2012) visar att det finns en skillnad mellan infödda och nyanlända elevers prestationer. Resultaten visar tydligt att kunskapsnivån inom matematik, naturvetenskap och läsförståelse har sjunkit i Sverige. Enligt Sahlgren, forskare vid Institut av Industriell Ekonomi i Stockholm, har Sveriges resultat sjunkit med 19 % i matematik, 28 % i läsförståelse och 41 % i naturvetenskap mellan 2009 och 2012. Enligt Sahlgren har resultaten sjunkit så drastiskt på grund av en stor grupp av nyanlända elever som kommit till Sverige och blivit en del av skolsystemet. Enligt PISA-rapporten har resultaten för infödda elever sjunkit med 22 poäng, medan resultaten för nyanlända elever har sjunkit med 39. Det har visat sig att det finns en stor spridning vad gäller resultaten för elever födda i landet och nyanlända elever: spridningen har stigit från 36 till 59 poäng (2015). Situation inom utbildningen i Sverige be-

höver stora och snabba åtgärder. En förbättring av nyanlända elevers skolsituation kan vara ett av de första stegen till en bättre skola för alla.

Skolans arbete med nyanlända elever diskuteras ofta i media och allmänhetens uppfattning påverkas starkt av den bilden som ges i media. Eftersom media strävar efter att väcka intresse och få läsarens och tittarens uppmärksamhet, är det möjligt att det negativa dominerar även om den inte alltid stämmer med verkligheten. För att fånga läsarens uppmärksamhet och betona vikten av den positiva rollen som nyanlända elever spelar i den svenska grundskolan har vi valt ett citat ur en artikel i DN som titel för vårt arbete: ”De blir förebilder som berikar skolan” (DN, 2014).

1.1 De centrala begreppen i studien

Nyanländ elev – enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL, 2010:10) är en nyanländ elev en elev som är född utanför Norden och Europeiska unionen, som inte behärskar det svenska språket och har varit i Sverige i som längst fyra år. Nyanlända elever omfattar både asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd. Enligt den nya lagen som kommer att träda i kraft den 1 januari 2016 skall en nyanländ avses vara den som har varit bosatt utomlands och som numera är bosatt här i landet eller ska anses bosatt här och som har påbörjat sin utbildning här efter höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år (Regeringens proposition 2014/15:45.s 71-72). En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet (ibid).

Kartläggning - en bedömningsprocess som görs för att kartlägga på vilken nivå en nyanländ elevs kunskaper ligger för att kunna anpassa undervisningen på ett ändamålsenligt sätt. Ett nytt kartläggningsmaterial med bedömningsinstrument beräknas kunna tillämpas efter att den nya Skollagen träder i kraft den 1 januari 2016.

Förberedelseklass - en grupp eller klass som förbereder nyanlända elever som saknar tillräckliga kunskaper i svenska språket för att de ska kunna tillgodogöra sig den ordinarie undervisningen (Skollagen 2010:800, kap 3, 12§). I förberedelseklasser får nyanlända elever introduktion och grundläggande svenskundervisning (Skolverket, 2008). Enligt Skollagen får eleven inte ges undervisning i förberedelseklass längre tid än två år (2010:800, kap 3, 12§). Begreppet förberedelseklass införs i skollagen 1 januari 2016 (Prop. 2014/15:45, s. 71f)

Mottagningsenhet - de flesta kommuner har mottagningsenheter med olika benämningar, som till exempel Välkomsten, Mottagningskola, Slussen, där nyanlända elev får information om den svenska skolan och etableras i det svenska samhället.

Modersmål - är språket som barn lär sig först (Skolverket, 2008). Eleven har rätt till undervisning i modersmålet om hen har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska, om det är umgängesspråk i hemmet och om eleven har grundläggande kunskaper i språket (Skollagen 2010:800, kap 10, 7§).

Studiehandledning - handledning på elevens förstaspråk i de olika ämnen där eleven även får undervisning på svenska.

Inkluderande undervisning - enligt Nilholm och Göransson (2014) betyder inkluderande undervisning att även elever i svårigheter ska finnas i de vanliga klassrummen, alla ska trivas, ha vänner och nå skolans samtliga mål och att alla ska känna sig delaktiga i ett demokratiskt samarbete och en lärande gemenskap där olikhet ses som en tillgång.

Ordinarie skola eller ordinarie klass - medan elever lär sig svenska i sina förberedelseklasser placeras de också i en skola eller klass som de ska tillhöra i fortsättningen under sin skolgång. Skolan eller klassen eleven tillhör kallas ordinarie skola eller ordinarie klass.

Massmedier – är tekniska medier och medieorganisationer som för över information till ett större antal människor.

Storstadspress – tidningar som ges ut i stora städer och når ett stort antal läsare.

Darordningsteori – en teori som går ut på att det finns direkt koppling mellan de frågor som får mycket uppmärksamhet i medier och de som medborgare anser vara viktiga i samhället (McCombs & Shaw, 1972).

2 Syfte

Nyanlända elever går under sin skolgång igenom några viktiga steg, bland annat *mottagande*, *kartläggning* och *undervisning*. Studien syftar till att presentera hur dessa steg speglas i svensk storstadspress och vilken bild av grundskolans arbete med nyanlända elever som media ger.

Frågeställningar som tas upp i studien är:

- Hur mycket diskuteras nyanlända elevers mottagande, kartläggning och undervisning i media?
- Vilka teman förekommer i samband med mottagande, kartläggning och undervisning av nyanlända elever i media?
- Vem kommer till tals i medierapportering av grundskolans arbete med nyanlända elever?

3 Litteraturgenomgång och tidigare forskning

I litteraturgenomgången kommer mottagande, kartläggning och undervisning av nyanlända elever i Sverige att förklaras och beskrivas. Den senaste svenska och internationella forskningen kommer att presenteras. Till sist kommer medias roll i samhället och dess betydelse för i allmänhetens uppfattning av det som sker i samhället att belysas.

3.1 Mottagande av nyanlända elever i grundskolor i Sverige

Fram till 1980 har utbildningen i Sverige koncentrerats på att skapa en gemenskap baserad på likhet och enhet eftersom det fanns ett språk, ett land, en religion, ett folk och en kultur (Lorentz, 2006:109). Men detta ändrades när Sverige liksom övriga länder i Europa, började ta emot människor från hela världen som av olika skäl, krig, förföljelse, förtryck eller hungersnöd, lämnade sina hemländer. Det stora invandringsflödet i Europa krävde att alla länder i Europa som tar emot flyktingar fick tänka om vad gäller den kulturella mångfalden vilket krockade med idén om ett språk, ett land, en religion, ett folk och en kultur (ibid:111).

Skollagstiftningen i Sverige har under många år exkluderat barn från utbildning med hänvisning till deras migrationsstatus men den 1 januari 2002 fick asylsökande nyanlända elever rätten att gå i skolan (Bunar (red.), 2015:11) vilket betyder att alla barn i Sverige har rätt till likvärdig utbildning och att skolans viktigaste roll är att främja alla barns och elevers utveckl-

ing och lärande samt en livslång lust att lära (Skollagen 2010:800, kap 1 8§ och 4§). I Skolverkets *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever* (2008:3) står det att samma bestämmelser gäller för nyanlända elever som för alla andra elever i skolan och de här bestämmelserna berör skolans likvärdighet, elevens tillgång till utbildning och särskilt stöd samt utbildningens anpassning till elevens individuella behov och förutsättningar. Enligt skollagen ska utbildningen också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och se grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på (2010:800, kap 1 4§). Allt detta sätter det svenska utbildningsväsendet inför stora utmaningar för att hitta sätt att pedagogiskt och socialt inkludera nyanlända elever och se till att de får den likvärdiga utbildning de enligt lagstiftningen, demokratiskt och moraliskt, har rätt till (Bunar (red.), 2015:4).

Sedan nyanlända elevers utbildningssituation fick stor uppmärksamhet i Sverige på grund av det stora invandrarflödet de senaste åren har myndigheter som Skolverket, Skolinspektionen, Utbildningsdepartementet, olika kommuner samt frivilliga organisationer ökat sina verksamheter inom frågor gällande nyanlända elevers utbildning. För att underlätta mottagning av nyanlända elever har Skolverket i *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever* (2008:8) presenterat anvisningar för nyanlända elevers mottagande. Enligt de anvisningarna bör kommuner och skolor:

- ha riktlinjer för mottagande av nyanlända elever
- se till att riktlinjerna är kända av skolans personal
- ha rutiner för hur mottagandet ska gå till

Trots att det finns riktlinjer för hur mottagandet ska se ut så är det stora skillnader i hur olika kommuner organiserar mottagandet av nyanlända elever. Några kommuner väljer att inrätta förberedelseklasser medan andra låter nyanlända elever delta direkt i den ordinarie undervisningen (Ahnborg, 2013:41). Förberedelseklasser innebär att elever i särskilda klasser får möjlighet att påbörja utvecklingen av det svenska språket för att sedan slussas in i sina ordinarie klasser i mottagande skolor. Tiden för inslussningen kan variera beroende på elevens beredskap i det svenska språket samt tidigare kunskaper i olika ämnen. Vissa elever kan slussas in inom kort medan andra har behov av att gå längre perioder i förberedelseklasser. Eftersom det inte har funnits tydliga regler för elevernas inslussning har lärarna stor makt att bestämma över hur och när inslussningen skall realiserats vilket ibland får negativa konsekvenser.

”Tidigare redovisad forskning har visat att skolpersonalens subjektiva bedömningar av elever med utländsk bakgrund oftast färgas av kategoriseringar och negativa förväntningar, något som i förlängningen kan komma att påverka elevernas framtid. Därför är det angeläget att övergången från förberedelse till vanlig klass styrs av tydliga, transparenta och konsekventa regler för att undvika godtycke, subjektiva ”magkänslor”-bedömningar och onödiga låsningar i systemet” (Vetenskapsrådet, 2010:57).

Skolinspektionens kvalitetsgranskning (2014:5) visade att nyanlända elever inte möter en undervisning som präglas av stimulans, utmaningar och individanpassning i tillräcklig grad eftersom skolorna inte tar ett samlat grepp över de nyanlända elevernas utbildning och att denna istället blir enskilda lärares ansvar.

Det finns olika uppfattningar när det gäller fördelar och nackdelar med både förberedelseklasser och direktplacering. Nihad Bunar (2015:14) pekar på några fördelar med förberedelseklasser och skriver att man vinner på förberedelseklasserna eftersom:

- bakgrundskunskaperna kartläggs successivt
- barnen lär sig grundläggande svenska i en trygg miljö
- de får introduktion till den svenska skolkulturen och det svenska skolsystemet
- de får stöttning i språkutveckling av personal utbildad i svenska som andraspråk
- de får studiehjälper på sitt modersmål.

Skolinspektionens kvalitetsgranskning (2014:7) är däremot kritisk till förberedelseklassernas roll i elevens utveckling och visar att vissa elever fastnar i förberedelseklasser i mer än två år där de för det mesta får undervisning i svenska som andra språk och förlorar möjligheten att utveckla tidigare förvärvade ämneskunskaper eftersom förberedelseklasser ofta saknar ämneskompetenta lärare. Även i Vetenskapsrådets rapport (2010, citerad i Ahnberg, 2013:44) framgår vissa nackdelar med förberedelseklasser som visar att när nya elever med lägre kunskapsnivåer kommer till förberedelseklasser dras undervisningstakten ner, vilket i sin tur bidrar till att motivationen hos eleverna som redan tillbringat en längre tid i förberedelseklass minskas. Ett annat argument är att lärare och elever i förberedelseklasser ofta hamnar utanför skolans ordinarie arbete och därför påpekar skolinspektionen att nyanlända elever så snart som möjligt bör ingå in i gemenskapen med jämnåriga klasskamrater och ta del av undervisning i alla ämnen.

Förutom förberedelseklasserna finns andra mottagningsenheter som fungerar som den första instansen där elever får grundläggande kunskaper i svenska språket innan de slussas in i ordinarie klasser. Olika kommuner benämner mottagningsenheterna på olika sätt men den gemensamma funktionen för de här enheterna är att nyanlända elevers tidigare kunskaper kartläggs och de introduceras till svenska språket under en viss period.

Direktplacering är en annan organisationsmodell för mottagande av nyanlända elever som också innehåller både för- och nackdelar enligt olika studier. En fördel med direktplacering är att den ger de nyanlända tillgång till svenskspråkiga miljöer och kan motverka segregationen (Bunar, 2015:23). Juvonen (i Bunar (red), 2015) intervjuade lärare för att undersöka lärarnas åsikter kring direktplaceringen. Hon kom fram till att lärarna ser både för- och -nackdelar med direktplacering. Som fördelar visar studien att elever lär sig svenska snabbare vilket bidrar till inkludering i skolan och samhället, elever får lättare tillgång till ämneskompetenta lärare som skapar möjligheter för eleverna att utveckla kunskaper i alla ämnen och blir mer delaktiga i skolans verksamhet vilket bidrar till att de kommer in i gruppen. Men samtidigt uttrycker många lärare tidsbrist som omöjliggör att tillgodose varje elevs behov och realisera individualiserad undervisning där eleven får möjlighet att utvecklas. Ahnberg (2013:45-46) skriver också om nackdelar med direktplacering och hävdar att direktplacerade elever som ofta är i behov av särskilt stöd sällan erbjuds det. Juvonen (i Bunar (red), 2015:167) skriver om känslan av passivitet och utanförskap som uppstår hos direktplacerade elever på grund av att de inte kan svenska och att de har svårt att nå kursmålen.

3.2 Kartläggning av nyanlända elever i grundskolor i Sverige

”Barnets bästa” är vad vi ofta hör i den moderna världen. Men det är svårt att avgöra vad som är bäst för barnet eftersom det som är bäst kan tolkas på olika sätt. En värdegrund kan tolka en sak som det bästa medan en annan värdegrund kan se det som negativt. Som lärare är det lättare att bemöta elever och behandla dem enligt olika standardnormer. Men situationen

komplieras när vi får mer olikheter i våra klasser än vi är vana vid. I sådana fall uppstår en fråga: skapar de här olikheterna möjligheter för vår undervisning eller förstör dem?! Att hantera elever med en annan etnicitet kräver först och främst kunskap om elevens identitet och kulturbakgrund. Med internet är det lättare att få information om världen, om olika kulturer, om olika konflikter och drivkrafter som gör att människor väljer att lämna sina hem och flytta till Sverige.

Det ökande invandrarflödet har motiverat många förändringar i samhällslivet i Sverige och gett nya möjligheter för nyanlända och samtidigt visat hur man på ett bra sätt kan möta nyanlända och förbereda dem för det nya samhället. Trots att detta har pågått länge återstår det vissa aspekter som behöver utvecklas för att få ett mer lyckat mottagande av nyanlända elever i Sverige. En av de svårigheter som uppstod när man mottog nyanlända elever i svenska skolor var att lärarna hade svårt att urskilja nyanlända elevers språkbrister från kunskapsbrister. Därför har det diskuterats länge om hur man kan urskilja nyanlända elevers språkbrister från kunskapsbrister eftersom de ofta misstolkas att vara en och samma anledning till varför nyanlända elever har svårt att nå målen i svenska skolor. Språkbrister och kunskapsbrister är två olika saker som bör identifieras i god tid. Vissa nyanlända elever som har bra en skolgång från sina hemländer, har bra kunskaper i olika ämnen men kan inte förmedla det på grund av att de inte kan svenska. Detta leder till att elevens erfarenheter blir osynliga och att de känner sig pressade till att bevisa att de kan. Det förvärras när lärarna "hjälp" dem genom att visa att de har låga förväntningar på eleven och då blir eleven tvungen att övertyga både sig själv och sin lärare om att hon/han kan lyckas (Strandberg, 2006:232).

Skolinspektionens rapport (2010:16-17) visade att lärarna brukar ha ett färdigt material som är anpassat efter den svenska traditionen och som saknar anknytning till elevens bakgrund och i sådana fall får eleven inte något större utrymme för att påverka sitt lärande. För att undvika sådana dilemman har Skolverket kommit fram till att man bör ta reda på vad en nyanländ elev verkligen kan innan eleven placeras i en klass. Ju mer information man har om eleverna, ju mer man anpassar uppgifter efter elevernas behov och intresse desto bättre kan man lyckas i mottagande av nyanlända elever i svenska skolor. Den här processen kallas kartläggning och den ska genomföras som ett första steg när en nyanländ elev tas emot i den svenska skolan. Bransford, Brown och Cocking (2000 citerad i Bunar (red.), 2015:268) presenterar några villkor för att effektivisera lärande. De talar om kartläggningens roll i lärandet och påpekar att lärarna måste ha grundkunskap om elevernas tidigare skolerfarenheter, rutiner och strategier för inläring. Samtidigt bör en kartläggning av elevernas faktakunskaper göras för att få förståelse för hur eleverna brukar inhämta dessa kunskaper.

Sveriges Kommuner och Landsting (2010:16-18) presenterar i sin rapport *Nyanlända elevers utbildning: goda exempel från 10 kommuner* hur olika kommuner arbetar med kartläggningen och enligt rapporten börjar kartläggningen med ett inledande samtal som sedan följs av löpande kartläggning och successivt utbyggd undervisning. I ett inledande samtal där eleven, vårdnadshavare, pedagoger, representanter för elevhälsan samt tolk deltar, försöker kommunen skaffa sig en bild av elevens och familjens livssituation och bakgrund, elevens kunskaper i språk, tidigare skolgång, intressen och samtidigt informera vårdnadshavare om utbildningen i Sverige. Efter det första samtalet fortsätter pedagogerna vid flera tillfällen att fördjupa kartläggningen. Med hjälp av studiehandledare och tolk fastställs elevens kunskaper i olika ämnen vilket hjälper elevens inpassning i en ordinarie klass. Trots att det finns rutiner för hur man kan kartlägga en nyanländ elev för att sedan placera in eleven utifrån elevens egna behov och förutsättningar så har inte alla kommuner lyckats med kartläggningen. Skolinspektionens granskningsrapport (2009) visar att det finns många brister när det gäller att kartlägga de nyanlända elevernas tidigare kunskaper och hur deras skolgång har sett ut. Bouakaz och Bunar

(Bunar (red.), 2015:277) diskuterar också hur bristfällig kartläggningen är och konstaterar att kartläggningen antingen görs för lite, eller inte alls, eller att den ibland görs med icke-vetenskapliga metoder. Därför presenterades ett antal förslag till regeringens proposition (2014/15:45) som kräver att nyanlända elevers kunskaper ska bedömas inom två månader efter det att de har tagits emot i skolväsendet och samtidigt ska kartläggningen ligga till grund för årskursplacering och placering i undervisningsgrupp (Bunar (red.), 2015:277).

Enligt den nya lagen som träder i kraft från 1 januari, 2016 kommer kartläggningen att vara obligatorisk i grundskolor i Sverige och alla grundskolor kommer att bli tvungna att kartlägga nyanlända elevers tidigare kunskaper men däremot är skolor fria att använda vilket kartläggningsmaterial de vill.

3.3 Inkluderande undervisning

Det framgår av styrdokumenterna och olika internationella konventioner som barnkonventionen att alla barn har rätt till en betydelsefull utbildning. Med ordet *betydelsefull* menas inte bara kunskapsmässig utveckling utan bredare mål som medför gemenskap och möjlighet att ta del av det sociala livet i skolan. För att kunna uppnå detta mål skapades det en ny teori som benämndes *inkludering*. Forskare och lärare från en rad anglosaxiska länder under 1980-talet som arbetade med specialpedagogiska frågor kände behov av ett nytt undervisningssätt och ett nytt begrepp som skulle ersätta begreppet *integrering*. Med *integrering* menar man individens anpassning till en viss skolmiljö. Det betyder att "... elever i svårigheter skulle anpassas till en skola som inte var utformad med dem i åtanke" (Nilholm, Göransson 2014:29).

I det nya arbetssättet ville man gå ifrån den individualistiska riktningen där alla elever ses bara som individer med individuella studieplaner och åtgärdsprogram. Man ville fokusera på skolan som helhet som alla individer ingår och tar oersättlig plats i och där alla elever skulle ha en bra skolsituation. Nilholm och Göransson definierar *inkludering* som "ett synsätt där skolan skulle kunna utformas för att passa alla elever" (2014:29). Salamanka-deklarationen 1994 definierar begreppet som: "recognition of the need to work towards 'schools for all' – institutions which include everybody, celebrate differences, support learning, and respond to individual needs".

Det finns en rad tecken som utmärker skolor som kan kallas för inkluderande. I den senaste rapporten som heter *Inkluderande undervisning – vad kan man lära sig av forskningen* menar författarna Nilholm och Göransson att bland de viktigaste kännetecknen finns följande (2014:30-33):

- 1) Lärarnas förmåga att se på *olikhet som tillgång*. Begreppet inkludering i sig betyder att man inte ska tänka på hur avvikande elever ska försöka anpassa sig till skolan utan hur skolan själv kan anpassas till det realiteterna att alla elever är olika. I detta sammanhang betonar författarna vikten av att elever med olika kulturella bakgrunder, etniska tillhörigheter och modersmål ska kunna studera i samma klassrum. Detta sätt att arbeta i skolan, enligt författarna, främjar "socialt rättvis skola" (2014:31).
- 2) I Robert Putnams uppfattning (enligt Nilholm & Göransson) är *gemenskap (community)* det andra kännetecknet. Det innebär att olikheter ska omfamnas och inte ses som oönskad belastning. Bara i sådan situation, enligt den amerikanske socialforskaren kan man utveckla ett socialt nätverk mellan studerande. Det ska skapas ett starkt "vi". Detta sätt berikar alla medlemmarna eftersom i deras vardagliga liv ska de kunna träffa olika personer med olika erfarenheter som är kapabla att förändra var och en. För att uppnå detta ska alla studerande ha ett gemensamt mål och bli involverade med varandra i olika gemensamma aktiviteter.

- 3) *Demokratiska processer* både på skolnivå och i klassrummet lyfts inte fram enligt alla inkluderingsförespråkare men tycks vara viktiga enligt Nilholm och Göransson. De menar att sådana processer gör att alla elever blir socialt delaktiga och ansvarsfulla för sin egen lärande. Samtidigt hjälper de att uppnå de krav som ställs av Läroplanen 2011:

Skolväsendet börjar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. [...] Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

3.3.1 Inkludering av nyanlända elever i ordinarie klasser

Det finns ett antal olika sätt att arbeta inkluderande med nyanlända elever, men oavsett vilket sätt det är, så är det viktigt att komma ihåg att *inkludering* inte betyder att de nyanlända eleverna bara fysiskt placeras i den ordinarie klassen utan ges en *möjlighet till en betydelsefull skolgång och utveckling*.

I den här delen presenteras några inkluderande sätt att arbeta med nyanlända elever. Alla exempel är tagna från USA där det finns betydligt längre erfarenhet av sådant arbete. Den andra anledningen var att det än så länge inte kunde hittas beskrivningar av några utarbetade arbetsätt i den svenska litteraturen.

Enligt forskningen om tvåspråkig undervisning som genomförts i USA av Tomas Wayne och Collier Virginia, är så kallat ”dubbelt sätt” (*two-way*) undervisning, då elever läser på två olika språk, det bästa sättet eftersom det ”helps student develop academically and cognitively to a greater degree” (1997). Detta sätt används inte som regel i Sverige beroende på att ekonomiska resurser samt utbildade tvåspråkiga pedagoger inte räcker till. Ett exempel är dock Bagarmossens skola där det genomfördes ett NO-projekt som bygger på att en tvåspråkig ämneslärare ger stöd på modersmålet inför, under och efter lektionen (Skolverket 2012:10).

Det andra sättet som heter *Bilingual inclusion model* (Tvåspråkig inkluderande modell) som beskrivs av Bolt Simons, forskare och ESL-lärare (lärare i engelska som andraspråk; English as Second Language), innebär att klasslärare och lärare i svenska som andraspråk (ESL-lärare enligt källan) planerar, undervisar tillsammans och ger stöd till varandra. Enligt forskaren kan lärare arbeta på olika sätt inom denna modell.

- De kan undervisa tillsammans i klassrummet och ständigt stödja varandra.
- En av lärarna kan, under tiden som den andra undervisar, ge extra stöd till de elever som behöver det, eller använda tiden för att ge respons till eleverna, förtydliga instruktioner eller annat.
- Lärarna kan planera undervisningen ihop men arbeta parallellt med eleverna. På detta sätt kan de långsammare eleverna få en långsammare takt och mer språklig stöd (Simons, 2008).

Det tredje sättet kallas för *alternative teaching (Push-in or pull-out)* och innebär att nyanlända elever i den ordinarie klassen får genomgång på modersmålet av det materialet som ska undervisas i klassrummet innan och därför har fler möjligheter att tillägna sig den.

I Skolverkets rapport *Att främja nyanlända elevers kunskapsutveckling – med fokus på samverkan, organisation samt undervisningens utformning och innehåll* beskrivs några goda ex-

empel på lärarnas arbete i de svenska skolorna. De andra och tredje arbetssätten användes av lärarna och ansågs vara effektiva. Samtidigt med att det blir fler och fler skolor som hittar effektiva sätt att arbeta med nyanlända elever fortsätter situationen kring de eleverna att vara svår vilket leder till elevernas lägre betyg och Skolverket konstaterar att ”de nyanlända eleverna inte alltid får den undervisning de har rätt till” (2012:10).

Bolt Simsons (2008) skriver om olika amerikanska forskares erfarenheter och ger några positiva sidor av inkludering av nyanlända elever i den ordinarie klassen samt hinder som lärarna stöttar på. Bland de positiva aspekterna nämner hon följande:

- Inkludering av de nyanlända eleverna gynnar alla elever, eftersom den bidrar till bättre förståelse av olika kulturella bakgrunder och främjar demokratin.
- Alla elever blir mer språkmedvetna vilket hjälper inte bara nyanlända elever utan även de som talar språket som modersmål men har vissa svårigheter med att tillägna sig det.
- Nyanlända elever får en möjlighet att vara i en grupp som de hör till ålders- och kunskapsmässigt. Det ger dem bättre självförtroende och främjar deras lärande.
- Alla elever får samma kunskaper vilket är viktigt inför nationella prov.
- Det är lättare för klasslärare att planera lektioner om hen får hjälp av lärare i svenska som andraspråk (ESL-lärare enligt källan). Ett sådant sätt att arbeta främjar kollegialt lärande, samarbete och respekt mellan kollegorna.
- Fler lärare får möjlighet att arbeta med nyanlända elever vilket ger dem en möjlighet till utveckling inom yrket.

Bland de hinder som lärarna stöttar på finns det följande:

- Det är alltid brist på resurser och kvalificerade lärare i svenska som andraspråk (ESL) vilket gör det svårt att organisera undervisning på en lämplig nivå.
- Det finns nyanlända elever som har varit med om traumatiska situationer och behöver mer kvalificerad hjälp innan de kan inkluderas i det ordinarie klassrummet.
- Om en elev inte visar progression inom den ordinarie klassen måste det finnas resurser till fler insatser, annars blir det meningslöst för denna elev att fortsätta få undervisning som hen inte kan tillägna sig.
- Lärare måste få en adekvat fortbildning innan de kan bedriva inkluderande undervisning, vilket inte alltid sker.

3.4 Mediers roll i samhället och textbaserade medier

Medier spelar en viktig roll i samhället och bygger upp det eftersom de flesta medborgare vill hålla sig uppdaterade om allt som händer i samhället och runt om i världen. Det ger en känsla av trygghet och samhörighet med andra medborgare. Skolan som en av de viktigaste delarna av samhället, får stort utrymme i den offentliga debatten och artiklar om den förekommer ofta i medierapportering. Eftersom vårt samhälle är så starkt beroende av medier och den bild som medierna förmedlar, kallar Jesper Strömbäck, professor i medie- och kommunikationsvetenskap, samhället för starkt medialiserat (2009).

Diskussionen om vilken makt medier har och vem som får bestämma över medier pågår ständigt. Det är svårt att förneka att medier är en oersättlig del av samhället. Samhället ställer vissa krav på medierna. Bland de kraven är: information, granskning, opinionsbildning och gruppkommunikation. Medier har stor makt över hur människor uppfattar olika frågor och vilken ställning de tar i mer kontroversiella frågor. Genom att organisera våra upplevelser av verkligheten, utövar medier sin så kallade dagordningsfunktion. På grund av detta har medier också stor dagordningsmakt. Det betyder att medier direkt påverkar vilka frågor människor uppfattar som aktuella. Ännu viktigare är att medier ger ledtrådar om vad som är viktiga samhällsproblem.

Eftersom medier har så stort inflytande över hur vi upplever verkligheten, särskilt när man saknar egen erfarenhet av det som medierna rapporterar, är det viktigt att känna till hur nyheter blir till och hur de väljs. Strömbäck menar att medier är kommersialiserade och att det därför finns konkurrens mellan olika massmedier. Detta bidrar mycket till vilka nyheter som når lyssnare och läsare, eftersom ”journalistiken ofta fokuserar på intressanta och intresseväckande snarare än viktiga nyheter” (2009: 248).

I detta arbete valdes analysen av textbaserade medier i form av storstadspress. Bergström och Boréus betonar i sin bok *Textens mening och makt* vikten av text i vårt samhälle som, enligt dem, får kallas för ”informationsålder” och ”nätverkssamhälle”. De menar att texterna har en viktig roll i den dagliga kommunikationen eftersom de ”förmedlar budskap mellan människor och påverkar tankar och handlingar”. Texterna produceras i oändlig mängd i hela världen. Det är just texter som man kan lätt dela med varandra och påverka de flesta människor med (Bergström & Boréus 2012:17).

Det finns enighet bland forskarna att texter i media har en särskilt makt eftersom de skapas just för att spridas bland medborgare och förmedla de viktigaste budskapen som finns i samhället. Det är omöjligt att ge en helt objektiv och opartisk bild av saker som händer i samhället och världen. Allting som händer blir inte nyheter och når läsare och tittare. Urvalet sker på olika nivåer. Genom att försöka analysera vilka teman som oftast återfinns i medier kan man få en uppfattning om vad som tycks vara mest intresseväckande. Det är också vanligt att de viktigaste nyheterna sällan är positiva utan ofta har negativa inslag (Wadbring & Weibull, 2014).

Strömbäck menar att ”textbaserade medier som tidningar, generellt sett har större makt över dagordningen än tv”. Det beror på att information av detta slag är lättare att koncentrera sig på och ta in, vilket gör att läsning är mer ansträngande process än tv-tittande. Forskningen har också visat att människor med ”starkt engagemang och goda kognitiva resurser är mer mottagliga för påverkan från tryckta medier.”(2009:109).

Enligt journalistprofessorn Kent Asp påverkas nyhetsinnehållet i tryckta medier och mottagarens reaktion till nyhetsinnehållet av vem som är aktör. Aktör är en person, organisation eller även ett politiskt parti som uttalar sig. Asp menar att artikelns huvudaktör ofta gynnas, eftersom den får möjlighet att lyfta fram frågor och förmedla åsikter och argument (Asp, 1988).

I Sverige, med stor etablering av internet, har antalet människor som läser dagspressen minskat något men sådana storstadstidningar som *Dagens Nyheter*, *Göteborgs-Posten* och *Svenska Dagbladet* har fortfarande ett betydande antal läsare (Wadbring & Weibull, 2014).

3.5 Dagordningsteorin

Som tidigare nämnts ger medier ledtrådar om vad som är viktiga samhällsproblem. Maxwell McCombs och Donald Shaw, de amerikanska forskare som har formulerat *dagordningsteorin*, har bevisat att det finns direkt koppling mellan de frågor som får mycket uppmärksamhet i medier och de frågor som medborgare anser vara viktiga, antingen för sig själva eller för samhället. Det sker på grund av att för många medborgare är medierna den enda kontakten med politiska frågor (McCombs & Shaw, 1972). Om dessa problem lyfts och diskuteras tillräckligt mycket kan det leda till politiska beslut i någon form (Strömbäck 2009: 103-105). ”Medierna har möjligen makt över inte bara vad människor anser är viktiga frågor utan också över hur människor uppfattar och tänker kring de frågor eller andra objekt som står på dagordningen” (2009:112).

I denna studie används dagordningsteorin som en kontextualiserande teori för att undersöka om skolans arbete med nyanlända elever är ett viktigt tema i media och på vilket sätt media kan påverka de politiska beslut som tas i samband med nyanlända elevers mottagande, kartläggning och undervisning i den svenska skolan.

4 Metod

Uppsatsen analyserar texter i massmedia med hjälp av två metoder nämligen kvantitativ innehållsanalys och kvalitativ textanalys. Med hjälp av kvantitativ innehållsanalys studeras texter från tidningar på ett kvantifierande sätt medan i kvalitativ textanalys utförs djupare teoretiska granskningar (Stukat, 2011). Kvantitativ innehållsanalys hjälper studien att kvantitativt granska resultatet medan kvalitativ textanalys möjliggör att innehållsligt tolka resultatet.

Kapitlet inleds med en motivering av metodvalet. Därefter beskrivs urvalet och diskuteras vetenskapliga kriterier som reliabilitet, validitet, generaliserbarhet samt etiska aspekter.

4.1 Kvalitativ textanalys

Studien har fokus på att beskriva hur språket används och vilka ord som används i de artiklar som valdes för studien. I den moderna världen väljer människor att förmedla budskap till varandra genom texter som i sin tur påverkar tankar och handlingar i hela samhället. För att gå djupt in i texter och förstå och tolka artiklarna, valde vi att också använda kvalitativ textanalys. Textanalys är intressant eftersom det skapar möjlighet för att förstå vem som har makt i samhället. Bergström & Boréus skriver att för att förstå dold maktutövning kan texter i massmedia analyseras för att se vilka samhällsfenomen som beskrivs och vilka som trängs undan: ”Texterna speglar, reproducerar eller ifrågasätter t.ex. makt” (2012:19-20). En annan viktig anledning till varför just den kvalitativa textanalysen användes för studien är att denna metod skapar möjligheter för att fånga helheten och det centrala budskapet i texten (Esaïasson, Giljam, Oscarsson, Wängnerud, 2012:210).

I kvalitativ analys spelar forskarens ”förförståelse” stor roll och ses som en tillgång för tolkningen och det i sin tur hjälper forskaren att bättre förstå samhällslivet (Stukat, 2011:36). Enligt Bergström & Boréus (2012) är språkliga begrepp en viktig del av forskarens förförståelse eftersom det bidrar till att forma hans eller hennes förståelse av samhället. Textanalys hjälper också forskaren att belysa ett bestämt samhällsvetenskapligt problem, men för att hämta relevant information behöver man ha en eller flera intressanta frågor (Bergström & Boréus, 2012:40). De frågeställningarna uppsatsen ställer, påverkar resultatet av textanalysen och de

frågor som ställs besvaras med texterna som underlag (Østbye, Knapskog, Helland, Larsen, 2004).

Syftet med uppsatsen är inte att kritiskt granska innehållet, utan att systematisera och klassificera innehållet. Enligt Esaiasson et al. (2012:211) handlar klassificering om att placera tankeinnehållet under en lämplig sammanfattande rubrik. I studien speglar rubriker studiens frågeställningar som ”vem kommer till tals i artiklar?”, ”vilka teman diskuteras i samband med frågor om nyanlända elever”, ”hur ofta diskuteras nyanlända elever i massmedia?”. För att placera artiklarna under specifika rubriker granskades noggrant alla artiklar som sökningen gav för att urskilja utsagor som kunde anses relevanta eller irrelevanta. Eftersom studien utförs av två författare delades tidningar mellan författarna och var och en gjorde sin sökning och läste artiklar och placerade den under specifika rubriker. Då någon artikel kunde tillhöra flera kategorier diskuterades vilken kategori artikeln i första hand borde tillhöra.

4.2 Kvantitativ innehållsanalys

Kvantitativ innehållsanalys är en metod som syftar till att kvantifiera innehåll av texter och dokument på ett systematiskt sätt (Bryman, 2008:274). Metoden ger möjligheter att genomföra intressanta studier när forskaren vet vilket material hen är ute efter och samtidigt kan det vara ett utmärkt sätt att lära sig om världen. Med kvantitativ innehållsanalys kan man få tillgång till bland annat kunskapssyn, politisk samhällssyn, könsaspekter och samtidigt förstå hur mycket uppmärksamhet ämnet får, på vilket sätt det beskrivs och vad det är som inte tas upp (Stukát, 2011:60). Eftersom uppsatsen syftar till att systematiskt analysera artiklar i stora tidningar och sedan dra slutsatser och studera de egenskaper som presenteras (Donley & Grauerholz, 2012), valdes också en kvantitativ innehållsanalys. Det finns både för- och nackdelar med kvantitativ innehållsanalys. Både Bryman (2008:288-289) och Berger (2005:134) nämner i sina definitioner om innehållsanalys följande fördelar:

- Det är billigt att utföra analys
- Det är lätt att få tag på material
- Det är diskret (det finns inte reaktiv effekt)
- Det ger data som kan kvantifieras
- Både aktuella händelser och händelser som tillhör det förflutna kan analyseras
- Det är flexibelt och kan appliceras till olika ostrukturerade informationer

Enligt Bergström & Boréus (2012) kan kvantitativ innehållsanalys tydliggöra hur mycket uppmärksamhet ett visst ämne får, om det värderas positivt eller negativt, eller vilka de allmänna värderingarna i ett samhälle är. Men för att lyckas med kvantitativ innehållsanalys måste forskaren bestämma vilket material som bör samlas och analyseras. I detta fall används kodschema som ett analysinstrument.

Studiens kodschema inleds med ett antal färdiga kategorier, nämligen nyanlända elevers mottagande, kartläggning och undervisning. Under analysens gång och efter intensiv läsning lyckades studien klassificera olika teman som nämns under kvalitativ innehållsanalys. Den här kodningen gjorde det lättare att notera datum, tidningen och aktörer som uttalar sig i artikeln, samtidigt det var möjligt att utesluta artiklar som var irrelevanta för studien. Eftersom studien utfördes av två kodare som kodade olika material kontrollerades det genom likartade bedömningar för att säkerställa att båda gör samma sökning och hittar samma resultat (Bergström & Boréus, 2012:57).

Nilsson (2000:111) skriver att ”den kvantitativa innehållsanalysen alltid syftar till att lyfta sig

upp från det enskilda, med sikte på det generella” och tyder på dess generaliseringsaspekt. Bergström & Boréus (2012:51) anser detta vara lämpligt för att finna mönster i större material.

4.3 Urval

4.3.1 Val av databas

I urvalet söktes artiklar från databasen Mediaarkivet Retriever, som omfattar de flesta tidningar i Norden (Göteborgs universitetsbibliotek, 2014). Eftersom denna studie hade som syfte att analysera storstadspress i Sverige, valdes Mediaarkivet för att genomföra sökningen. Denna databas har ett stort urval av tryckta samt webbaserade tidningar, tidskrifter, fackpress. I studien har bara tryckta artiklar ur de största tidningar i Sverige analyserats. Lättillgänglighet och möjlighet att söka inom en viss tidsram i databasen skapade goda förutsättningar för sökandet.

4.3.2 Val av tidningar

I studien valdes analys av artiklar ur storstadspressen eftersom de når fler läsare och har större möjlighet att påverka allmänhetens syn på verkligheten. Detta stämmer med dagordningsteorin som valdes för analys av resultatet. Enligt teorin har medier makt att påverka allmänhetens bild av verkligheten och vilka problem som anses vara viktiga (se 3.2).

Enligt Mediaarkivet Retriever räknas följande tidningar till storstadspress:

- Svenska Dagbladet
- Dagens Nyheter
- Sydsvenskan
- Göteborgs-Posten
- City Malmö
- Stockholm city
- Expressen (Kvällsposten, GT)
- Aftonbladet
- Metro (Riks, Stockholm, Göteborg, Skåne)

I studien har endast den tryckta versionen använts av tidningarna och tidningars webbupplagor valdes bort för att undvika dubbla träffar av artiklarna. Det finns andra tidningar som ges ut i stora städer som inte använts i undersökningen på grund av att de inte finns med i Mediaarkivet vilket gör dem svåra att få tag på och arbeta med.

4.3.3. Val av tidsram

I studien har en mängd artiklar ur de valda tidningarna lästs igenom. Författarna har upptäckt att ett stort antal artiklar som behandlar nyanlända elevers situation i grundskolor i Sverige har publicerats de tre senaste åren, dvs. 2013-2015. Orsaken till detta kan vara den ökade invandringen i Sverige på grund av en instabil situation i en rad länder såsom i Syrien, Eritrea m.fl. Därför valdes analys av just de artiklarna som tillhör de senaste två åren. Studiens data är från perioden mellan 2013-10-01 och 2015-10-01.

4.3.4 Val av sökord

I pilotstudien har nyckelorden ”nyanlända elever, skolan, lärare” använts och då upptäcktes att denna sökning var för generell och gav för många artiklar som innehöll irrelevant

information, såsom nyanlända elevers svåra resor till Sverige, eller annonser om lärare som jobbat med nyanlända elever. Detta gjorde att andra ordkombinationen testades. Eftersom studien syftar till att svara på frågor som rör sig om tre viktiga steg i nyanlända elevers skolgång såsom kartläggning, mottagande och undervisning, har vi valt att ha flera nyckelordskombinationer i sökandet med avsikten att detta skulle ge mer exakta resultat.

Följande ordkombinationer har använts:

- ”nyanlända elever, skolan, kartläggning”
- ”nyanlända elever, skolan, mottagande”
- ”nyanlända elever, skolan, undervisning”

Sökningen gav tydliga resultat med ett begränsat antal artiklar och ett litet bortfall.

4. 4 Studiens tillförlitlighet

4.4.1 Reliabilitet

Studiens reliabilitet innebär att resultaten som studien kommer fram till är trovärdiga. Reliabilitet är särskilt viktigt i kvantitativa studier eftersom de är baserade på mätningar och därför måste utföras så noggrant som möjligt (Bergström & Boréus, 2005). En viktig faktor som påverkar studiens reliabilitet är det mätinstrument som använts (Stukát, 2011).

Utgångspunkten för reliabiliteten i denna studie är det noggranna utarbetandet av kodschemat. Detta är enkelt att förstå vilket innebär att andra forskare kan utföra liknande forskning och få liknande resultat. Det är dock möjligt att forskaren kan få en annan uppfattning om vad som menas i artiklarna eftersom forskningen baseras på analys av det manifesta innehållet och därför lämnar rum för författarens egen analys och uppfattning.

Bergström och Boréus (2005) menar att intersubjektivitet (reliabiliteten) ökar om fler personer genomför samma studie och kommer fram till samma resultat. Artiklarna delades upp i två grupper på grund av det stora antalet artiklar och att studien genomfördes av två forskare som kunde dela på arbetet. För att öka intersubjektivitet av studien har de artiklar som det var svårt att placera i kodschemat lästs av båda författarna.

4.4.2 Validitet

Med validitet menas att studien verkligen mäter det som ska mätas och inget annat och hur lämpligt det är att mäta det som ska mätas (Stukát, 2011). För att se till att validiteten av detta arbete är hög har vi utfört sökningar i Mediaarkivet Retriever med hjälp av sökord som skulle besvara studiens frågeställningar (se 4.3.4).

4.4.3 Generaliserbarhet

Med generaliserbarhet menas att ett resultat kan antas gälla för en större undersökningsgrupp eller längre tidsperiod (Stukát, 2011). Det insamlade materialet sträcker sig över två år och täcker alla storstadstidningar i Sverige och ger därför en så fullständig bild av problemet som möjligt. På grund av att temat är starkt politiserat används en del i politiska debatter. Situationen är instabil och förändringsbenägen på grund av å ena sidan den ökade invandringen, å andra sidan de åtgärder som görs för att förbättra situationen, vilket gör att generaliserbarheten i studien kan vara begränsad.

4.4.4 Etiska aspekter

Enligt *Forskningsetiska principer i humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*, antagna av Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet i mars 1990, ska all forskning ta hänsyn till de fyra etiska krav som ställs:

- *Informationskravet* innebär att forskaren ska informera de som deltar i forskningen om den aktuella forskningsuppgiftens syfte;
- *Individskyddskravet* innebär att individer inte får utsättas för psykisk eller fysisk skada, förödmjukelse eller kränkning på grund av forskningen;
- *Samtyckeskravet* innebär att deltagare i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin medverkan;
- *Konfidentialitetskravet* innebär att deltagarnas uppgifter ska ges största möjliga konfidentialitet och ska förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem (2002).

Dessa krav ställs på forskare som arbetar med så kallade *aktiva deltagare* som lämnar sina uppgifter direkt till en forskare och kan få eventuella negativa konsekvenser för den som medverkar. Reglerna innefattar inte de undersökningsslag som är *inaktiva*, det vill säga genom att information om dem hämtas från andra källor, exempelvis media. I sådana fall är det forskarens bedömning om inaktiva deltagare kan ta skada av undersökningen som ska avgöra om de ska informeras om undersökningen eller inte.

I denna undersökning ingår endast inaktiva deltagare som tidigare hade valt att ge ut sina personliga uppgifter i form av namn, städer som de är bosatta i och liknande till tidningarna och därmed godkänt att allmänhet kan ta del av dem. Detta anses vara tillräckligt att informera om i vilken tidning och under vilken tidsperiod informationen hittades.

5 Resultat

5.1 Kvantitativ innehållsanalys

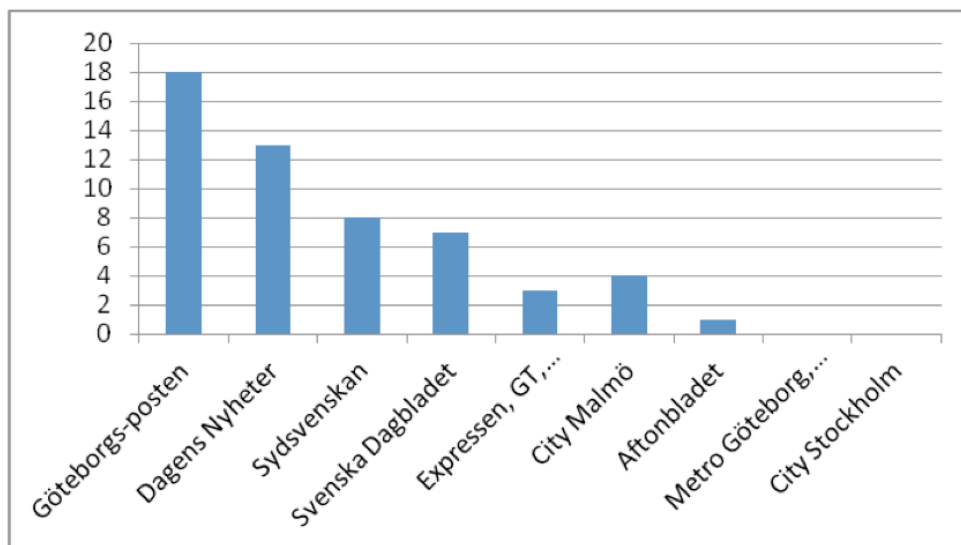
5.1.1 Hur ofta diskuteras nyanlända elever i media?

Sökningen i Mediaarkivet resulterade i 84 artiklar. Bortfallet blev 29 artiklar på grund av att de inte var relevanta för studien och inte handlade om grundskolans arbete med nyanlända elever. Studien omfattar därför 55 artiklar som kunde analyseras.

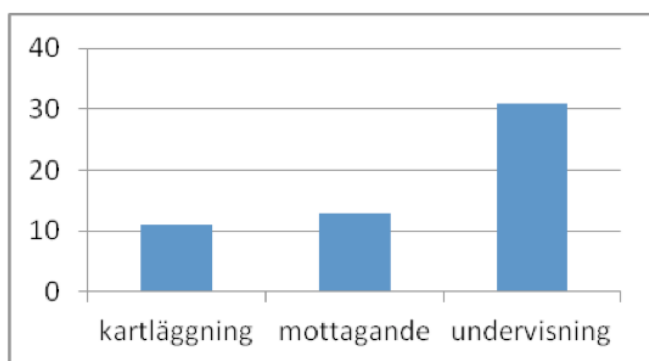
Som framgår av figur 1 gav Göteborgs-Posten flest träffar i sökningen, nämligen 18 artiklar. Därefter kommer Dagens Nyheter med 13 stycken och Sydsvenskan med 8. Svenska Dagbladet gav 7 artiklar och Expressen tillsammans med GT och Kvällsposten gav 3. Det näst minsta antalet artiklar kom från City Malmö (4 stycken) och det minsta från Aftonbladet (1 st) och Metro som ges ut i Stockholm, Göteborg och Malmö samt City Stockholm gav inget resultat.

De artiklar som sökningen genererade kunde fördelas enligt de sökord som studien har använt sig av (se 4.3.4). Det framgår tydligt från figur 2 att det största antalet av artiklar tillhör sökningen ”nyanlända elever, skolan, undervisning” vilket är 31 artiklar och utgör 56 %. ”Nyan-

lända elever, skolan, kartläggning” samt att ”nyanlända elever, skolan, mottagande” gav 11 respektive 13 artiklar, vilket utgör 20 % respektive 24 %.

Figur 1. Antal träffar i de olika tidningarna.

Figur 2 Antal träffar enligt sökordskombinationer

5.1.2 Teman som tas upp i samband med nyanlända elever

En noggrann läsning av 55 artiklar visade vilka teman som förekommer oftast vilket redovisas i figur 3. Det största temat är mottagningsmodeller (30 %) där fördelar och nackdelar med förberedelseklasser och olika mottagningsenheter diskuteras och jämförs med direktplacering i en ordinarie klass. Ekonomiska resurser (16 %) är det näst största temat som diskuteras i tidningar och det är oftast rektorer, områdeschefer och politiker som yttrar sig över budget och resursfördelning mellan skolor och kommuner. Temat nyanlända elevers låga prestationer (9 %) diskuteras också. Där är det mest lärare och rektorer som talar om bristande förutsättningar och yttrar sig om behov av extra hjälp för att stötta nyanlända elevers anpassning till den svenska skolan. En del artiklar (12 %) handlar om lärarbrist och skribenterna ser kompetensutveckling av lärare som en lösning för att stötta både nyanlända elever och de lärare som tar emot dem, medan i 12 % av artiklarna ser skribenterna närvaron av studiehandledare samt modersmåls lärare som en enorm hjälp för att stötta både nyanlända elever och lärare. Vissa artiklar (7 %) handlar om samhällssegregationens roll för nyanlända elevers möjlighet till integration och det fria skolvalet antingen kritiserar eller beröms.

TEMA	Antal artiklar (procent)
• Mottagnings modeller	16 (30 %)
• Ekonomiska resurser	9 (16 %)
• Nyanlända elevers låga prestationer i skolan	9 (16 %)
• Lärarnas kompetenser och lärarbrist	7 (12 %)
• Segregationens påverkan på integration i skolor	7 (12 %)
• Studiehandedarens och modersmålets roll	7 (12 %)

Figur 3. Teman som tas upp i samband med nyanlända elever.

5.1.3 Aktörer som uttalar sig i samband med nyanlända elever

Figur 4 redovisar vilka aktörer som uttalar sig i artiklarna. Politiker, elever, rektorer och lärare är de som uttalar sig mest. Politiker och rektorer diskuterar olika mottagningsmodeller och ekonomiska resurser medan elever uttalar sig om upplevelserna i skolor, elever med svensk bakgrund talar om hur de upplever det att gå i en mångkulturell skola. Redovisningen visar att inga föräldrar uttalar sig över nyanlända elevers skolsituation medan Skolverket och Skolinspektion beskriver granskningarnas resultat. Forskarnas röster tar den minsta platsen bland de representerade i media. I kategorin 'Övriga' finns journalister, medarbetare på Nationellt centrum för Språkrådet, kommunalråd, skolborgarråd m.fl.

Aktörer i artiklar	Kartläggning	Mottagandet	Undervisning	Totalt antal (procent)
<i>Skolverket och skolinspektion</i>	3	1	7	11 (9 %)
<i>Utbildningsministrar och övriga politiker</i>	7	10	8	24 (21 %)
<i>Rektor och verksamhetschefer</i>	2	8	8	18 (15 %)
<i>Lärare</i>			17	17 (15 %)
<i>Elever</i>	7	3	17	27 (23 %)
<i>Föräldrar</i>				
<i>Forskare</i>	2		6	8 (7 %)
<i>Övriga (riksförbund, journalister, kompetensutvecklare för skolpersonal m.fl.)</i>		2	10	12 (10 %)

Figur 4. Vem kommer till tals om nyanlända elever

5.2 Kvalitativ textanalys

5.2.1. Mottagande av nyanlända elever i grundskolor i Sverige

När det gäller problematisering av mottagandet av nyanlända elever i media är det artiklarnas rubriker som talar för sig själva: ”Tvinga fler kommuner att ta emot flyktingar” (DN), ”Nyin-vandrare koncentreras till fåtal skolor” (DN), ”Det handlar om att skapa reell mångfald i alla skolor” (Sydsvenskan), ”Fler skolor ska ta emot nyanlända” (Sydsvenskan), ”Dags att testa nya vägar till integration” (GP), ”Oklart vad elever förväntas kunna när de slussas ut (City Malmö).

I vissa artiklar påpekas det att Sverige inte var redo att ta emot så många nyanlända och att skolorna inte heller blev informerade om det: *”I höstas blev det kris, 36 nya barn dök helt plötsligt upp i skolstarten. Kommunen hade ingen aning om att de skulle komma”* (Aftonbladet, 2015).

Ett av de största problemen som diskuteras i artiklarna vad gäller mottagandet är ”orättvis fördelning” av nyanlända elever mellan skolorna.

Enligt DNs egen granskning är det bara fyra procent av grundskolorna som tar emot en tredjedel av alla nyanlända elever [...] 200 skolenheter har tagit emot 14 488 elever av samtliga 44 868 [...] Samtidigt tar många skolor inte emot en enda [...] Ett fåtal av de 200 skolor som tar emot många elever är skolor med internationell profil eller särskilda kommunala mottagningskolor. Men de flesta är helt vanliga skolor som saknar inriktning som skulle förklara deras stora mottagande (DN, 2015).

I Svenska Dagbladet (2015) har det presenterats en annan åsikt av Andrej Andréewitch, biträdande rektor för mottagningsenheten i Botkyrka, som säger att det inte är någon lösning att tvinga kommuner att ta emot nyanlända helt plötsligt utan man behöver satsa på kompetensutveckling. Enligt honom är det inte bara förberedelseklasser utan hela skolan som behöver ta ansvar för att mottagandet skall fungera (SvD, 2015). Debattören Lennart Hellsborn skriver också:

Eftersom nyanlända elever behöver utveckla både språk- som ämneskunskaper är det viktigt att alla lärare, både klass- och ämneslärare, får kunskaper i detta arbetssätt. Här kommer att behövas en massiv kompetensutveckling som kräver både resurser och tid. Att arbeta med barn och ungdomar med traumatiska upplevelser kräver också kompetens och erfarenhet (GP, 2014).

Ett annat problem som försämrar mottagandet av eleverna är att de fastnar för länge i förberedelseklasser. Enligt Pia Smith, rektor vid Wieselgrenskolan, finns det något i ”förberedelseklass som på något sätt isolerar och många av eleverna känner sig exkluderade, jämfört med om de har en egen klass och egna klasskamrater. Därför är det viktigt att ge så mycket som möjligt av stödet i den vanliga klassen” (Sydsvenskan, 2015). Nyanlända börjar för ofta vara med på idrottslektionerna eller de praktiska ämnena i tron att där är lättast att följa med. De två forskarna Cecilia Axelsson Yngvéus och Margareta Ekborg, hoppas att ”kartläggningen leder till mindre slentriantänkande på den punkten” (Sydsvenskan, 2015).

Alla skribenter är inte överens om att förberedelseklasser är enbart dåliga för nyanlända elevers skolgång och integrering. Skribenten Isabelle Beckman presenterar en utredning på en mottagningskola i Malmö i artikeln ”Oklart vad elever förväntas kunna när de slussas ut” och

enligt utredningen räcker inte 4 månader på mottagningskolan för eleverna att lära sig det svenska språket innan de slussas ut i sina ordinarie klasser. Därför tycker lärare att elever behöver gå längre perioder på mottagningskolan Mosaik för att lära sig mer svenska innan de slussas ut. Ett annat intressant resultat från utredningen visar att nyanlända elevers trygghet försämras efter utslussningen eftersom de känner sig ensamma (City Malmö, 2014).

Avsaknad av tydliga riktlinjer för hur ett offensivt mottagande av nyanlända elever bör se ut är ett stort problem som behöver lösas. Det går inte att genomföra utan att staten tar ett större och mer övergripande ansvar för att garantera att de barn och ungdomar som kommer till Sverige får ett välplanerat och kompetent mottagande. Ett förslag på hur detta kan nås är

[...] tidsmässigt avgränsade förberedelseklasser med kraftfulla satsningar på språkstöd, elevhälsa, validering och studiehandledning på modersmålet. Målet är att de flesta elever efter ett år i en sådan grupp ska följa undervisningen i en vanlig klass (Sydsvenskan, 2015).

Vissa artiklar presenterar positiva förebilder med fungerande verksamheter. Artikeln ”Ny modell gav snabb start i Sverige” (SvD, 2015) talar om en introduktionsenhet i Botkyrka där det finns få nyanlända och undervisningen är på både svenska och arabiska. En elev som har syrisk bakgrund talar om sin skolgång i Sverige och påpekar att det så kallade tvåspråksprogrammet med bussning har hjälpt henne att lära sig svenska språket och klara skolan trots att hon har bara varit två år i Sverige: ”Det var lättare att lära sig språket med en arabisk lärare jämte sin svenska lärare”. Botkyrkas introduktionsprogram anses vara en bra lösning för att stötta nyanländas integration i svenska grundskolor där de både lär sig det nya språket och utvecklar sina kunskaper redan från början på sitt modersmål. Men en sådan lösning anses också vara dyrbar eftersom det är ekonomi som avgör hur mycket satsning som kan genomföras i skolor. Jan Mellgren, chef för skolutvecklingsenheten i Göteborg, tycker att det är olyckligt att vissa stadsdelar inte har tillräckligt med pengar för att följa de riktlinjer som finns för mottagande av nyanlända och att arbetet finansieras med tillfälliga pengar som kan ta slut när som helst och detta kan kosta Sverige mycket i slutändan: ”Om vi inte satsar på de här eleverna kommer det att kosta väldigt mycket i slutändan” (GP, 2013). Att ha två pedagoger varav en talar elevens modersmål kan inte lösas även om det finns tillräckligt med pengar heller, eftersom det finns brist på pedagoger som talar elevernas språk. Medzit Selmani, områdeschef i Östra Göteborg, säger att en av deras största utmaningar var att hitta tillräckligt med somalitalande pedagoger och att annonser inte gav förväntade resultat heller: ”Vi får ingen respons när vi annonserar, så vi har gått via våra nätverk i stället” (GP, 2013).

5.2.2 Kartläggning av nyanlända elever i grundskolor i Sverige

De artiklar som studien fick fram med hjälp av sökorden ”nyanlända elever, kartläggning, skolan” behandlar problemet med kartläggning på ett allvarligt sätt. I alla artiklar framhävs det att kartläggningen stöttar skolors arbete med nyanlända elever eftersom varje barns unika förutsättningar och behov fångas upp tack vare kartläggningen. Samtidigt betonas den viktiga roll som studiehandledare och modersmållärare har för att göra en övergripande kartläggning och för att förstärka nyanlända elevernas skolgång redan från början (Aftonbladet, SvD, 2015).

Enligt Ann-Charlotte Marteus på Expressen, ska ”noggrann kartläggning göras av vad barnen kan och en individuell åtgärdsplan sätts upp så att varje elev får tillräckligt stöd, båda för att lära sig svenska och för att förkovra sig” (2015). Denna fråga är viktig och journalisterna ser brister i hur kartläggningen görs och vilka problem ligger i botten.

Hur bedömer man vad en elev kan? Hur ser en kunskapskartläggning ut som både kan användas på ett barn som har vallat i Afghanistan och ett som har läst avancerad matte i Syrien? Och hur översätts deras kunskaper till det som lärs ut i svensk skola? (Sydsvenskan, 2015).

Det vanligaste svaret på dessa frågor är: ”Ingen vet. Kommunerna gör som de vill och maktar med” (Expressen, 2015).

Grunden till problemet att man inte lyckas genomföra en gedigen kartläggning finns enligt tidningarna i en rad faktorer:

- a) Än så länge finns det inte rutiner och material som kan användas av skolorna vid kartläggningen.

Inga regler finns om hur de (nyanlända) ska tas emot. Skolor får hitta egna lösningar, och mottagande kantas av brist på både personal och rutiner (Sydsvenskan, 2015)

- b) Skolor får inte rätt information om hur många elever som i verkligheten ska börja där.

Inför skolstarten i augusti förra året tycker rektor Pia Smith att hennes skola, Wieselgrenskolan i Helsingborg, var väl förberedd inför det kommande läsåret. Hela organisationen var på plats för att ta emot de beräknade 515 eleverna. - Men vi fick en bryskt uppvaknande, säger hon. Under höstterminen kom 69 elever till skolan, många av dem nyanlända (Sydsvenskan, 2015).

- c) Det är stor brist på lärare. När det kommer till kartläggning visar det sig att det inte finns tillräckligt med personal.

[...]Under de närmaste åren kan det anlända bortåt 75000 flyktingbarn skolåldern, samtidigt som lärarbristen närmar sig 55000 (Expressen, 2015).

- d) Det är svårt att rekrytera utlandsfödda lärare eftersom de saknar svensk utbildning och samma krav gäller för dem som för svenska lärare.

”Man bör underlätta rekrytering av lärare bland utrikesfödda. Många kommuner har svårt att rekrytera lärare och studiehandledare med rätt språkkompetens. Av det skälet bör de få möjlighet att rekrytera bland utrikesfödda med lämplig bakgrund” (DN 2015).

- e) Ojämn fördelning av nyanlända elever mellan skolorna (enligt närhetsprincipen) leder till att vissa skolor blir överbelastade och inte kan erbjuda alla elever en gedigen kartläggning och som resultat adekvat placering i en klass. Det bidrar också till att vissa skolor blir segregerade. I artikeln ”Snabba lösningar saknas” (GP, 2015) ställs det frågor till två politiker, en rektor och tre elever med svensk bakgrund. Enligt Nygårdsskolans rektor Anja Pettersson, bidrar ett bostadssegregerat Göteborg till att skolor blir segregerade också. Politikern Helene Odenjung ser det fria skolvalet som en möjlighet istället för som ett hinder och enligt Odenjung ska de flesta nyanlända få bättre information om det fria skolvalet och välja just den skola de vill gå i och inte den som är närmast. Tre elever anser att det skulle vara givande och positivt om deras skola tog emot elever med olika kulturer eftersom det skulle hjälpa dem att få ta mer del av världen.

Resultat av en bristande kartläggning är enligt skribenterna ofullständiga grundskolebetyg. Enligt Sydsvenskan i 2014 fick endast 52,1 procent av dem som kommit till Sverige efter skolstart godkända betyg, jämfört med 91 procent bland elever med svenska föräldrar.

Enligt artiklarna finns det hopp i form av initiativ från Skolverket som har tagit fram kartläggningmaterial i alla skolämnen utom svenska. I kartläggningen får elever kommunicera kring bilder. Beroende på svaren bedömer läraren hur bekant elev är med ämnesområdet. Kartläggningen tar max 70 minuter per ämne (DN, 2015).

5.2.3 Undervisning av nyanlända elever i grundskolor i Sverige

De tidningar som valdes för studien tillhör tidsperioden 2013-10-01 till 2015-10-01 och presenterar artiklar där man i olika sammanhang diskuterar utmaningar och svårigheter när det gäller nyanlända elevers undervisning. Ständigt återkommande teman är nyanlända elevers låga betyg när de lämnar grundskolan (en av fyra får godkända betyg i alla ämnen), stora skillnader mellan skolresultat av barnen födda i Sverige och utomlands, skolor med alltför stort antal nyanlända elever som blir segregerade, utmaningar med språkutvecklingsarbete och flerspråkighetsperspektiv, direktinlussningens för- och nackdelar. När man talar om betygsstatistik betonar man ofta statens ansvarslösa attityd mot skolans arbete. Enligt skribenterna läggs allt ansvar på skolornas axlar och det är de som utan någon tydlig riktning ska leverera goda resultat.

Hittills har det alltså inte ens funnits krav på att elevens förutsättningar ska påverka vilken årskurs eller typ av utbildning som är lämplig. Och även onsdagens riksdagsbeslut vet inte skolorna i vilken form utbildningen ska organiseras eller hur den ska planeras. (DN, 2015)

Artiklarna visar tydligt att bland Sveriges största städer har Göteborg visat sämre resultat än både Stockholm och Malmö när det gäller betygsstatistiken. För att stötta skolor att få bättre betygsresultat föreslår den förre skolministern, Jan Björklund, storsatsning som en lösning. När det gäller satsning för nyanlända elever, skriver han att nyanlända elever ska ha fler lektioner i svenska. Vissa artiklar är kritiska mot resursfördelning och storsatsning eftersom det finns tydliga skillnader mellan skolor när det gäller resursfördelning särskilt i Göteborg: ”Är skillnaderna väl motiverade av likvärdighetskäl eller är de godtyckliga och orättvisa?” (GP, 2014). Skribenten tycker att eftersom kommunstyrelsen i Göteborg har skjutit ansvaret ifrån sig blev stadsdelarna tvungna att anpassa verksamheter efter lokala förutsättningar och för att lösa det och för att lyckas med likvärdigheten i skolor bör det finnas centralstyrning och nya riktlinjer. Men om man tar Sverige generellt när det gäller likvärdighet så ser man i PISAs resultat att Sveriges plats inte har förändrats så mycket sedan 1990-talet (SvD, 2014).

Forskaren Tore Otterup och Lennart Hellsborn (huvudskyddsombud vid Lärarnas Riksförbund i Göteborg) kritiserar i sina debattartiklar i GP år 2013 de nya riktlinjerna och inkluderingsperspektivet som ser direkt inlussning i ordinarie klasser som det bästa sättet för språkutvecklingen. Enligt Otterup (GP, 2013) fungerar direkt inlussning bara för ett fåtal elever och detta visste man redan i början av 1970-talet. Otterup ser språkutvecklingen som en process som tar tid och skriver att professionell undervisning, fortsatt undervisning i svenska som andra språk, modersmål och studiehandledning i den ordinarie klassen kan gynna språkutvecklingen.

Lennart Hellsborn skriver att forskningsresultat som stöder direktinlussning inte kan tillämpas utan att ta hänsyn till lokala förhållanden i verkligheten. Enligt honom tvingas ämnes- och klasslärare på grund av direktinlussning att hantera klasser med 25 elever där det finns elever med särskilt stöd, elever som behöver stöd i svenska och elever som är analfabeter: ”Detta gör

att eleverna i klassen, nyanlända elever och personal i skolan hamnar i en situation som är ohållbar” (GP, 2013).

I de flesta artiklarna är man överens om att lärarnas kompetens inte alltid räcker för att arbeta med språkutveckling utifrån ett flerspråkighetsperspektiv, eftersom det redan från början saknas i lärarutbildningen, eftersom ”... beprövad erfarenhet och lärarutbildningen inte förbereder lärarstudenterna på att möta flerspråkiga elever” vilket i sin tur bidrar till låga och sjunkande skolresultat (GP, 2013). Ett förslag som kan förbättra situationen är att alla lärarstudenter får kompetens i språkutvecklande arbete under sin utbildning (DN, 2015).

Men även de mest erfarna och kompetenta lärarna kämpar också för att individanpassa sin undervisning efter elevens kunskapsnivå och förutsättningar, vilket forskarna ofta betonar. Anledningen är att det kommer så många på en gång och den största utmaningen blir att möta varje elev på rätt nivå, säger Bengt Lagergren, Bergsjöskolans rektor. Andres Brink Pinto, utredare på Skolinspektionen skriver att som lärare kan man använda bilder som stödverktyg, eller tala på ett sätt som är förståeligt för elever och samtidigt påpekar han studiehandledarens bidragande roll i undervisningen (SvD, 2015).

Enligt artiklarna är det inte bara kompetenta lärare som saknas i svenska grundskolor utan det är brist på lärare överhuvudtaget. Journalisterna ger olika förslag på hur situationen kan bli bättre. Bland förslagen finns följande:

- Att höja lärarnas löner och göra yrket mer attraktivt;
- Att låta nyanlända lärare undervisa i väntan på lärarlegitimation;
- Att anlita studenter på lärarhögskolor som kan hjälpa med läxläsning, extraresurs i klassrummet, extra hjälp med svenska;
- Pensionerade lärare som vill komma tillbaka till skolan ska få möjlighet till det;
- Alla skolor måste hjälpas åt och kunna hjälpa varandra att lösa personalbrist (DN, 2015).

Det framkommer i flera artiklar att det är viktigt med ämnet svenska som andraspråk. Samtidigt anser artiklarnas författare att ämnet har för låg status. Det leder till att många föräldrar inte vill att deras barn ska undervisas i ämnet. Många föräldrar tycker att det är finare att läsa svenska än svenska som andraspråk. De tror att det handlar om en annan sorts svenska (DN, 2015). Orsaken till detta problem anses vara att de flesta yrkesverksamma lärarna i ämnet är obehöriga.

Fyra av fem gymnasielärare i ämnet svenska som andraspråk är obehöriga, visar statistik från Skolverket [...]

- Bristen kan leda till att vi utbildar en generation unga människor direkt in i utanförskap, säger Anna Kaya, medarbetare på Nationellt centrum för andraspråk vid Stockholms universitet (DN, 2015).

Svenska som andraspråk betraktas dessutom ofta som ett stöd för ”svaga” elever och inte som det självständiga skolämne det faktiskt är. En granskning [...] visade att det inte var ovanligt att lärare saknade en klar uppfattning om skillnaden mellan ämnet svenska och svenska som andraspråk (DN, 2014).

Modersmålets roll i nyanlända elevers undervisning påpekas ofta i artiklarna. Skolinspektionens resultat visade att just stöd i modersmålet kan vara avgörande för om en nyanländ elev tillgodogör sig eller tappar kunskaper (SvD, 2015). Men det är inte alltid säkert att elever får modersmålsundervisning samt studiehandledning på modersmålet, vilket de har rätt till.

Bara en av fyra kommuner kan erbjuda modersmålsundervisning till alla de elever som ansöker om det, skriver Språkrådet [...] Det är ganska eller mycket vanligt att föräldrar och elever väljer bort modersmålsundervisningen eftersom den kan bromsa eller hindra elever från att lära sig svenska (DN, 2014).

Det finns en rad goda exempel i skolan där man driver ett tätt samarbete mellan ämneslärare och modersmålslärare. En skola i Tullinge har en förberedelseklass där flera olika lärare, inklusive NO-lärare arbetar med ständigt stöd av modersmålslärare som stöttar elever med översättning och förklaring. Lärarna tycker att samarbetet fungerar otroligt bra för eleverna. ”Att eleverna slipper vänta i flera dagar på att få träffa en hemspråkslärare för att fråga om saker de inte förstår är en enorm vinst för inläringen” (DN, 2014). Ett annat exempel är en skola i Malmö där man driver ett projekt på NO-lektioner där elever får växla mellan svenska och arabiska för att förstå. Resultat av projektet blev övertygande:

- När eleverna också får använda sitt modersmål kan de gå djupare in i ämnet och förklara mer detaljerat. Eleverna behöll arabiska men inte på bekostnad av svenskan. Språken berikar varandra. Den som har ett utvecklat modersmålet har större chans att utveckla ett bra andraspråk (Sydsvenskan, 2014).

På grund av att många nyanlända vill bosätta sig nära släktingar, blir många områden befolkade enbart av invandrare vilket hindrar integrationen. Barnen lider av situationen mest eftersom de går i de närmaste skolorna, där de flesta eleverna har invandrarbakgrund. Ett resultat är låg prestationsnivå och bristande kunskaper i det svenska språket. Detta ger ett annat resultat som försämrar situationen ännu mer: svenska föräldrar flyttar sina barn till andra skolor:

-De flyr invandrare. I dag har vi bara några få svenska barn kvar. Det innebär att vi förlorar elever med svenska som modersmål, vilket försämrar för dem som kommer hit (DN, 2014).

En av lösningarna som journalisterna föreslår är att bussa elever till andra skolor med lägre andel barn med annat modersmål än svenska:

Projekt där eleverna i stället har bussats till skolor med en annan sammansättning har visat på tydliga resultatförbättringar. Samma fenomen visar sig i Malmö, där Rosengårdsskolans högstadielklasser lades ner... Resultaten var i botten. Efter att eleverna delats upp och skickats till närliggande skolor höjdes deras betyg (DN, 2015).

Debatten om det fria skolvalet förekommer i de flesta tidningarna under nästan alla sökorden som har använts i studien Vissa åsikter som presenteras i artiklarna stöttar det fria skolvalet medan andra ser det som ett hinder för integration eftersom det gynnar segregationen. Debatten om kunskapsresultatet förknippas också med det fria skolvalet. Resultatet från PISAs utredning från år 2012 diskuteras ofta i tidningarna, eftersom man ser hur Sverige tappat placeringar vad gäller kunskapsresultat. Jan Björklund, tidigare utbildningsminister, försvarar i en debattartikel det fria skolvalet och skriver att anledningen till att Sverige visar dåligt resultat är att det saknas en aktiv lärarledd undervisning och att lärarauktoritet uttraderades från läraryrket som i sin tur tvingat elever att ta eget ansvar för lärandet (SvD, 2014). Läraren Linda Dreven tycker att detta bidrar till nyanlända elevers misslyckande eftersom de inte är vana att tänka utanför boxen och att de behöver tydlig struktur så därför är traditionell undervisning bättre när man arbetar med nyanlända elever (GP, 2015).

Nyanlända elevers självförtroende betonas i vissa artiklar där lärarna diskuterar sina upplevelser med nyanlända elever som trots sina kunskaper i ämnet vägrar prestera. Läraren Malin Larsson skriver:

Jag tror att det beror på att de fått för mycket kritik innan. Som lärare ska man börja med att lyfta fram det som är bra. När det gäller nyanlända kan man inte rödmarkera alla fel hela tiden, då känns det lätt hopplöst (SvD, 2014).

En elev beskriver hur det var för henne när hon började i gymnasiet efter bara 8 månader i Sverige. Hon berättar att hon blev tvungen att flytta från sin skola där det fanns få elever med utländsk bakgrund till en skola med fler elever med utländsk bakgrund eftersom hon inte vågade prata med elever som hade svenska som modersmål och att hon fortfarande kämpar med självförtroendet: ”Jag är rädd att jag ska säga fel, eller att det ska låta konstigt” (City Malmö, 2014).

I det stora hela presenteras undervisningen för nyanlända elever som bristande och utan tydliga riktlinjer. Den ljusa biten i denna problemfulla och desperata svenska skola är barnen själva, som enligt journalisterna ”blir förebilder som berikar skolan”.

- Många av dem har varit på flykt i flera år och är väldigt glada över att äntligen få börja skolan igen. De är ambitiösa och blir förebilder för de andra eleverna (DN, 2014).

5.3 Sammanfattning

Studien visar att nyanlända elevers situation i svenska grundskolor ganska ofta diskuteras i tidningar som Dagens Nyheter, Göteborgs Posten, Sydsvenskan, Svenska Dagbladet. Studien hade tre olika ordkombinationer för sökandet, nämligen *nyanlända elever, skolan, kartläggning*; *nyanlända elever, skolan, mottagande*; *nyanlända elever, skolan, undervisning*. Det var kombinationen *nyanlända elever, skolan, undervisning* som gav flest resultat. Analysen av artiklarna visade att trots att artiklarna genererades ur olika sökkombinationer, så diskuterar de likartade teman. De teman som förekommer mest gäller olika mottagningsmodeller, ekonomiska resurser och nyanlända elevers låga prestationer i betygsstatistiken. Vissa artiklar handlar om flera teman där man diskuterar vilka mottagningsmodeller som fungerar bäst, nämligen förberedelseklasser eller direktplacering eller hur mycket resurser man kan tilldela olika skolor i kommunen. De flesta forskare som uttalar sig i artiklarna jämför förberedelseklasserna med direktplacering och lyfter vilka nackdelar och fördelar som förknippas med de olika alternativen. Diskussioner kring förberedelseklasser handlar också om hur länge en elev ska gå i en förberedelseklass innan hen slussas in i sin ordinarie klass.

Rektorerna och cheferna som yttrar sig i artiklarna, klagar på att de med de förutsättningar och en begränsad ekonomi tvingas att leva upp till Skolverkets riktlinjer och råd utan hänsyn till om dessa är tillämpbara på förhållandena i praktiken.

I de flesta artiklar kritiserar fördelningen av antalet nyanlända elever mellan skolor och kommuner eftersom vissa skolor har ett stort antal nyanlända medan andra skolor har ganska få. Den här frågan belyses i rubrikerna också, till exempel, ”Tvinga fler kommuner att ta emot flyktingar” (DN), ”Nyinvandrare koncentreras till fåtal skolor” (DN), ”Det handlar om att

skapa reell mångfald i alla skolor” (Sydsvenskan), ”Fler skolor ska ta emot nyanlända” (Sydsvenskan) o.s.v.

De flesta artiklar tar upp verksamheter som behöver stöd och stöttning medan ett fåtal artiklar, t.ex., ”Ny modell gav snabb start i Sverige” (SvD, 2015), talar om hur bra det fungerar i en verksamhet som tar emot nyanlända elever.

De få artiklar som diskuterar kartläggningen handlar om brist på kompetenta lärare som är insatta i själva kartlägningsprocessen, brist på resurser för att anställa flera studiehandledare som talar elevens språk och brist på ett gemensamt material som kan användas i hela landet. Brist på lärarkompetens förekommer också i de artiklar där språkutvecklande arbete utifrån flerspråkighetsperspektiv diskuteras. Skribenterna framhäver hur viktigt det är att ha fortsatt undervisning i svenska som andra språk, ha modersmål och studiehandledning för nyanlända elever i grundskolor, men återigen påpekas det att det är ekonomin som avgör hur mycket insatser som kan läggas i en skola. Artiklarna betonar också vilka utmaningar lärarna får och hur de kämpar för att anpassa sin undervisning efter elevernas kunskaper och förutsättningar och det understryks att kompetensutveckling för lärare och blivande lärare är viktig.

Det fria skolvalet diskuteras i samband med segregationen och politikerna ser det fria skolvalet antingen som en möjlighet eller som ett hinder för nyanlända elevers integration i svenska grundskolor.

Elevröster ges utrymme i artiklarna där de talar om första tiderna i skolan, hur de upplevde undervisningar men ingen elev yttrar sig över kartläggning av sina tidigare kunskaper. En intressant iakttagelse i resultatet är att ingen artikel speglar föräldrars åsikter och tankar kring deras barns skolsituation i Sverige.

6. Diskussion

6.1 Resultatdiskussion och analys

6.1.1 Metoddiskussion

Studien har använt två olika metoder nämligen kvalitativ textanalys och kvantitativ innehållsanalys för att besvara syfte och frågeställningar, som vad textbaserade medier i Sverige berättar om nyanlända elever, hur deras situation skildras och vilka röster man hör i media. Båda metoderna ansågs vara effektiva och relevanta för studien.

Problemet med kvantitativ innehållsanalys är att trots att man kan generalisera är det inte möjligt för resultaten att vara representativa (Berger, 2005). En annan nackdel med kvantitativ innehållsanalys är att det är svårt att hitta svar på ”varförfrågan” (Bryman, 2008). Trots det gav den kvantitativa innehållsanalysen studien möjlighet att utföra en objektiv och systematisk analys vilket betyder att studiens analys är oberoende av författarna och samtidigt är studiens tillvägagångssätt tydligt definierat.

En annan utmaning med studien uppstod vid räkningen av artiklar. Mediaarkivets totalt resultat stämde inte när man räknade dem för hand eftersom vissa sidor innehöll två olika artiklar medan Mediaarkivet räknade dem som en artikel. Sökningen gav också irrelevanta artiklar exempelvis dödsannonser för lärare som arbetat med nyanlända elever, men eftersom ambitionen var att analysera den bild som ges i storstadspressen var det viktigt att analysera enbart

de artiklar som innehöll relevant information för studien och utesluta tidningar som inte var relevanta.

Antalet röster som redovisats under de specifika kategorierna, nämligen kartläggning, mottagande och undervisning, visar hur många aktörer som uttalat sig i själva artikeln. Att de står under de specifika kategorierna betyder inte att de uttalar sig just om kartläggningen, mottagandet eller undervisningen. Författarna förstår att detta kan vara vilseledande för läsaren och därför ges olika citat och referat under kvalitativ analys. Citat och referat ges också för att hjälpa läsaren att rekonstruera de operationer som uppsatsens författare gjort och dra liknande slutsatser så att forskarnas tolkning inte ses som kontroversiell. Trots att det är många artiklar som analyserades finns inte alla med när det gäller referat och citat på grund av att samma uppfattning beskrivs i flera referenser.

För att behålla temats aktualitet och för att hinna genomföra studien inom given tidsram valde vi att inte gå alltför långt tillbaka i tiden.

6.1.2 Mottagande av nyanlända elever i grundskolor i Sverige

Temat 'mottagande av nyanlända elever' utgör endast 20 procent av allt material som sökning gav. Oavsett detta anser studien att temat uppfattas som viktigt i textbaserade medier och att artiklarna gav ett gediget material för analysen. De flesta artiklarna valde att presentera brister i svenskt mottagningssystem och det är negativa inslag som är övervägande. Å ena sidan anses det vara ett karakteristiskt drag för nyheter som presenteras i medier (Wadbring & Weibull, 2014), å andra sidan kan den negativa presentationen av problemet bero på att systemet uppfattas som bristfälligt och behöver snabba och kraftiga åtgärder. Det framkommer tydligt av figur 4 att det är politiker och skolledning som anses vara ansvariga för situationen och det är de som ska arbeta för att förbättra situationen enligt mediernas representation. Det finns inga åsikter i artiklarna som tillhör föräldrar, lärare och forskare. Anledningen till detta kan vara att deras åsikter inte uppfattas vara intressanta och relevanta av skribenterna.

Det framstår av litteraturgenomgången att Skolverket och Skolinspektionens analyser har kommit fram till att statliga riktlinjer och rutiner vad gäller mottagande av nyanlända elever saknas, och behöver tas fram för att alla barn ska få likvärdig och meningsfull skolgång (Skolverket, 2010). Liknande resultat har studien fått genom att analysera artiklarna, där detta problem får mest uppmärksamhet av skribenterna.

En av de viktigaste åtgärderna som kan förbättra barnens mottagande enligt artiklarna är en mer rättvis fördelning av nyanlända mellan kommunerna. Detta finns med som ett av förslag i Skolverkets och Skolinspektionens rapporter, men uppmärksammas inte lika mycket som tydliga riktlinjer och bättre rutiner.

Nästa problem som kommer fram tydligt i litteraturgenomgången är problemet med förberedelseklasser och andra mottagningsenheter där nyanlända elever börjar sin skolgång. Situationen kring dem är svår och lärare, forskare, Skolverket samt Skolinspektionen är inte eniga om vad som är bäst för nyanlända elevers skolgång (se 3.1). Det finns de som anser att förberedelseklasser är en trygg plats där eleven kan lära sig svenska i sin egen takt och stegvis kartläggas av pedagogerna vilket bidrar till bättre förutsättningar för dem i de ordinarie klasserna (Bunar, 2015:14). De som vill att förberedelseklasser ska avskaffas eller att tiden i dem kraftigt ska begränsas hävdar att barnen förlorar möjligheten att utveckla tidigare förvärvade ämneskunskaper eftersom förberedelseklasser saknar ämneskompetenta lärare, att deras motivation minskar varje gång det kommer nya elever och undervisningens nivå bli lägre, samt att de

blir isolerade från andra elever vilket kränker barnens rättigheter (Skolinspektion 2014:7). De åsikter som är presenterade i artiklarna vad gäller förberedelseklasser är inte heller entydiga och förespråkar både bevarande och avskaffande av förberedelseklasser och andra mottagningsenheter (se 5.2.1).

Allt ovanstående kan leda till en slutsats att mediernas bild av mottagandet av nyanlända elever i Sverige är i stort sett sann och riktar samma kritik mot systemet som Skolinspektionen gör i sina rapporter.

6.1.3 Kartläggning av nyanlända elever i grundskolor i Sverige

Eftersom kartläggning av nyanlända elevers kunskaper inte har varit obligatorisk fram till januari 2016 har uppmärksamheten inte varit så stor när det gäller bedömning av nyanlända elevers kunskaper, deras förutsättningar och behov. Det har varit upp till enskilda lärare att kartlägga sina elever med sina egna metoder och på olika sätt. Det stora inflödet av nyanlända tvingade Sverige att ta fram fungerande åtgärder för att stötta nyanlända elevers integration i svenska grundskolor. Som resultat kom en kraftig skolsatsning år 2015 som skapade möjligheter för att stärka lärare och rektorer i sin yrkesroll, ökade möjligheter för språkutvecklande arbetssätt och ämneshandledning på modersmål. Skolverket har presenterat ett nytt material som ger instruktioner om hur mottagandet, kartläggningen och undervisningen av nyanlända elever ska gå till. Det nya materialet motiverade också media att ge mer utrymme för diskussioner kring kartläggning av nyanlända elevers kunskaper. Från och med 2015 valde många storstadstidningar att nämna kartläggningen och dess betydelse. Trots det behandlade de storstadstidningar, som denna studie valde att redovisa och som tillhör tidsperioden mellan 2013-10-01 till 2015-10-01, ämnet kartläggning av nyanlända elevers kunskaper i olika sammanhang och ger inte så mycket utrymme för diskussioner om själva kartläggningen. Stora tidningar som Svenska Dagbladet, Aftonbladet och Göteborgs Posten nämner hur viktig kartläggningen är när de beskriver segregationen i svenska grundskolor, skolans budget, lärarbrist och mottagandet av nyanlända elever. I de tidningarna är det mest politiker som framhäver att kartläggningen av nyanlända elevers kunskaper i tidigare skede är viktig eftersom det hjälper nyanlända elever att få en bättre början i det svenska skolväsendet. Artikeln ”Nyanlända lärare ska få snabbspår till skoljobb” (SvD, 2015) presenterar den nya utbildningspolitiken som hävdar att en djup och bättre kartläggning är ett av de bästa verktygen för att eliminera segregationen och förstärka integrationen i svenska skolor.

Artiklarna visar att ingen lärare har yttrat sig över sina kartläggningsmetoder eller sitt arbetsätt utan det är mest politiker och skolledning som diskuterar vad den senaste forskningen visar när det gäller kartläggningen. Det är dock intressant och ofattbart att antalet politiker är fler än antalet forskare (bara 2) som fick yttra sig i artiklar. Det vore intressant att få höra forskarna mer, med tanke på att många av de förändringar som ska ske i kartläggningsarbetet, baseras på forskarnas arbete.

Artiklarna visar att på grund av att det inte finns gemensamma riktlinjer och att det finns brist på kompetenta lärare så får många elever ingen möjlighet att bli kartlagda. Detta leder till att de inte får möjlighet att visa sina kunskaper vilket i sin tur speglas i elevernas betygsstatistik. Nästan alla artiklar som problematiserar kartläggningen i skolor påpekar studiehandledarnas roll och det är för det mesta rektorer som yttrar sin önskan om en större budget för att anställa fler studiehandledare som talar elevens språk. Trots att många artiklar talar om att det finns behov för ett bättre kartläggningsmaterial talar ingen om vad de menar med ”ett bättre kartläggningsmaterial”.

Med detta kan man komma fram till en slutsats att temat tas upp i artiklar som tillhör olika storstadstidningar, men behandlar det oftast inte för sig själv utan i samband med andra teman. Läsaren får sällan någon insikt i vad kartläggningen egentligen innebär, utan där är det mer vikten av kartläggningen för elevens framtida skolgång och rätt anpassad undervisning som diskuteras.

6.1.4 Undervisning av nyanlända elever i grundskolor i Sverige

Temat undervisning av nyanlända elever i grundskolor i Sverige är mest omdiskuterat i artiklarna och det visar att temat anses vara viktigast och mest intressant för textbaserade medier samt står högst upp på dagordningen i samband med nyanlända elevers skolgång. Det lyfts i den teoretiska genomgången (se 3.2) att det är vanligt att de viktigaste nyheterna sällan är positiva utan har negativa inslag (Wadbring & Weibull, 2014). Det är förmodligen en anledning till att de flesta artiklarna presenterar situationen kring skolans arbete med nyanlända elever som negativt och bristande. Temat kan definieras som väldigt politiserat och det är staten som enligt artiklarna behöver ta större ansvar för nyanlända elevers skolgång. Skolan presenteras som ett offer som är tvungen att ta hand om en ohållbar situation på grund av att politikerna inte tar sitt ansvar.

De som yttrar sig oftast i artiklarna är lärare, elever och skolläda, vilket betyder att de aktörer som vet mest om ämnet ger sina åsikter om frågan. Antalet forskare som fick yttra sig i artiklarna är mindre än alla andra som finns med, men det är just undervisningen av nyanlända elever som forskarna skulle kunna diskutera mest. Det är oklart varför det är just forskare som får så lite plats. Det finns heller ingen förälder som kommer till tals i någon av artiklarna och detta är av stort intresse eftersom det framgår i forskningen att föräldrarnas roll är viktig och att deras förståelse för skolsystemet kan vara avgörande för att barnens skolgång ska bli lyckad.

Synen på situationen kring nyanlända elevernas skolgång som presenteras i artiklar överensstämmer med den som finns i Skolinspektionens rapport år 2014 då följande problem som brist på skolpersonal inklusive låg kompetens av lärare i svenska som andraspråk, låg status av ämnet svenska som andraspråk, otillräckligt samarbete mellan lärarna, bristfällig modersmålsundervisning och för lång vistelse av nyanlända elever i förberedelseklasser tas upp. Det står i rapporten att det i nuläget är få skolor som kan erbjuda en lämplig skolgång till nyanlända eleverna (se 3.3). Problemet med att många områden med många skolor i Sverige blir segregerade, tas upp både av Skolinspektionen och av medierna. Den lösningen som föreslås från båda sidorna är att nyanlända ska fördelas rättvist mellan kommunerna. Däremot får ett sådant problem som kartläggning och undervisning av nyanlända elever med inlärnings svårigheter, som anses vara stort och svårt enligt Skolinspektionen, inte alls någon uppmärksamhet i artiklarna.

Ett av de viktigaste arbetssätten enligt den senaste forskningen är inkluderande undervisning som innebär ”ett synsätt där skolan skulle kunna utformas för att passa alla elever” (Niholm & Göransson, 2014:29). Enligt detta perspektiv ska nyanlända elever inkluderas i ordinarie klasser så mycket och så snabbt som möjligt och med stöd av handledare på modersmålet ta del av undervisning som passar eleverna kunskapsmässigt. Detta synsätt kunde hittas i bara en artikel där forskaren Tore Otterup (GP, 2013) kritiserar inkluderingsperspektiv i samband med direktplacering medan andra artiklar inte ger utrymme för begreppet inkluderande undervisning trots att journalisterna ofta tar upp aktuell forskning. Innehållet i artiklarna stämmer väldigt bra överens med det som inkluderande undervisning innebär, t.ex. avskaffandet eller

mycket begränsade tid i förberedelseklasser, vikten av gemenskap mellan eleverna, förmågan av lärarna att se alla elever som tillgång i klassrummet i stället för som hinder eller belastning.

I litteraturgenomgången presenteras olika sätt som pedagoger använder för att inkludera nyanlända elever i de ordinarie klasserna (se 3.3.2). Analysen av alla artiklar som ingick i undersökningen ger en slutsats om att olika pedagogiska arbetsätt inte är av stort intresse för tryckta medier. Av alla artiklar som studien har granskat finns det bara 2 som belyser denna fråga. En av dessa rubriker är ”Syriens barn på väg in i den svenska skolan” och handlar om en förberedelseklass där NO-lärare tillsammans med modersmållärare har undervisning för enbart arabisktalande barn (DN, 2014). Den andra artikeln ”Dubbla språk i skolan är bra för nyanlända” handlar om ett projekt där elever med annat modersmål än svenska fick möjlighet att använda sig av detta för att tillgodogöra sig undervisningen bättre (Sydsvenskan, 2014).

Analysen producerar denna slutsats: Mediernas presentation av undervisning av nyanlända elever är alltför kritisk och bristorienterad men i stort sett sann för den uppmärksammar samma ofullkomligheter av systemet som Skolinspektionen. Kritiken riktas mest mot politiker som uppmanas förbättra systemet och nästan ingen mot skolorna som genomför undervisningen. Även om media använder sig av aktuell forskning kommer det aldrig fram i artiklarna vem som står bakom forskningen och vad den egentligen innebär.

6.1 Framtida forskning

Ett förslag på fortsatt forskning kan vara en detaljerad textanalys av artiklarna för att kunna se vilka ord som används i samband med nyanlända elever samt skolans arbete med dem och på vilket sätt de negativa eller positiva orden bidrar till att situationen eller vissa aktörer uppfattas som negativa eller positiva.

Det framkommer av studien att föräldrarnas åsikter inte finns i någon av de analyserade artiklarna. En ny studie med syfte att hitta föräldrarnas röster och svara på frågan varför de inte finns med kan genomföras.

På grund av att det från och med den 1 januari 2016 finns en ny skollag i Sverige som innehåller nya eller ändrade riktlinjer för bättre mottagande, kartläggning och undervisning av nyanlända elever och ett nytt kartläggningsmaterial genomförs, vore det intressant att genomföra en ny studie med hjälp av kvantitativ innehållsanalys och kvalitativ textanalys för att kunna se hur den nya lagen upplevs samt hur lyckad den anses vara för förbättring av nyanlända elevers skolgång.

6.2 Slutord

Den viktigaste slutsatsen av detta arbete är att textbaserade medier anser situationen kring nyanlända elevers skolgång och skolans arbete med nyanlända elever vara viktig och värd att diskutera och sätta på dagordningen. Därigenom skapar medierna en bild hos medborgare som inte har någon annan tillgång till problemet. Den situation kring nyanlända elever, som medierna ger bilden av, kan i stora drag karakteriseras som negativ, problemfylld, bristande och akut. Positiva exempel av lyckat arbete med eleverna finns med i artiklarna, men bara sporadiskt.

De teman som tas upp i artiklarna från olika tidningar rör främst mottagningsmodeller, ekonomiska resurser och nyanlända elevers låga prestationer, medan nyanlända elevers kartläggning och inkluderande undervisning får mindre utrymme i artiklarna.

De åtgärder som enligt skribenterna behövs ska utföras av politiker, eftersom de ska skapa nya lagar och regler för att underlätta skolans arbete. Det kan vara en anledning till att politikernas röster (22 % av alla aktörer) är ofta hörda i artiklarna som diskuterar och presenterar teman i samband med nyanlända elever. Skolan däremot presenteras ofta som ett offer, som lider av politikernas bristande arbete men ändå lyckas lösa problem på bästa sätt. Lärarna talar ofta om nyanlända elevers situation i skolor men deras åsikter sällan berör kartläggningen och nyanlända elevers mottagande.

Eleverna presenteras som positiva och villiga att studera och nå högre resultat. Detta ger gott hopp om att nyanlända elever som, enligt artikel i Dagens Nyheter "blir förebilder som berikar skolan" (2014) ska få bättre förutsättningar i den svenska skolan så att de ska kunna prestera till fullo inom den närmaste framtiden. Tyvärr kan de i nuläget inte göra det på grund av att systemet inte är riktigt anpassat för dem.

Resultatet av mediernas arbete kan vara förändringar vad gäller mottagande, kartläggning och undervisning av nyanlända elever. En sådan förändring är en ny skollagstiftning som kommer den 1 januari 2016 som ska bidra till att höja kunskapsresultaten för nyanlända elever. De största förhoppningarna vad gäller den nya lagen ligger på ett nytt kartläggningsmaterial och nya regler vad gäller kartläggningen som förmodligen ska ge nyanlända elever goda möjligheter att studera vidare och nå bättre resultat.

Referenslista

- Asp, K. (2000). *Medievalsundersökningen 1998 – teknisk rapport*. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för Journalistik och Masskommunikation (JMG)
- Ahnborg, M.H. (2013) (Ds 2013:6). *Författningsförslag angående nyanländas undervisning*. Hämtad från:
<http://www.regeringen.se/contentassets/76377d128389427d81ca85b912fa4b39/utbildning-for-nyanlanda-elever-ds-20136>
- Berger, A. A. (2005) *Media Analyses Techniques*. CA : Sage
- Berger, A.A. (2014) *Media Analyses Techniques*. Los Angeles: Sage
- Bergström, G., & Boréus, K. (red.) (2005). *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur
- Bergström, G. & Boréus, K. (red.) (2012). *Textens mening och makt : metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* Lund: Studentlitteratur
- Bolt Simons, L. (2008) *Conversation about inclusion: connecting mainstream and ESL*. Hämtad från:
<https://conservancy.umn.edu/bitstream/handle/11299/109953/LisaSimons.pdf?sequence=1>
- Bryman, A. (2008) *Social Research Methods*. Oxford: Oxford University Press
- Bunar, N. (red.) (2015) *Nyanlända och lärande - mottagande och inkludering*. Stockholm: Natur & kultur
- Donley, A. M; Grauerholz, L. (2012) *Research Methods* Infobase Publishing
- Education and migration. Strategies for integrating migrant children in European schools and societies. A synthesis of research findings for policy-makers*. (2008) An independent report submitted to the European Commission by the NESSE network of experts. Hämtad från:
<http://www.nesse.fr/nesse/activities/reports/activities/reports/education-and-migration-pdf>
- Esaiasson, P. & Gilljam, M., & Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2012) *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts juridik
- Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (2002). Hämtad från:
http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf
- Nilholm, C.& Göransson, K. (2014) *Inkluderande undervisning – vad kan man lära sig av forskningen?* Tullbergs kommunikationsbyrå. Hämtad från:
http://www.butiken.spsm.se/produkt/katalog_filer/00458_ny.pdf
- Nilsson, Åsa “Kvantitativ innehållsanalys” i Mats Ekström, Larsåke Larsson (red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*(2000). Lund: Studentlitteratur

- Lorentz, Hans & Bergstedt, Bosse (red.) (2006) *Interkulturella perspektiv: pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*. Lund: Studentlitteratur
- Prop. 2014/15:45. Utbildning för nyanlända elever – mottagande och skolgång. Hämtad från: <http://www.regeringen.se/contentassets/493eacd6499d4701855e4bcfd0c5dfcd/utbildning-for-nyanlanda-elever---mottagande-och-skolgang-prop.-20141545>
- Sahlgrens, G. H. (2015) "Invandringens effekt på skolresultat kräver krafttag". Hämtad från: <http://www.dn.se/debatt/invandringens-effekt-pa-skolresultat-kraver-krafttag/>
- Simons, L (2008) *Conversation about inclusion: connecting mainstream and ESL*. Hämtad från: <http://conservancy.umn.edu/handle/11299//109953>
- Skolinspektionen (2009) *Utbildningen för nyanlända elever*. Kvalitetsgranskning Rapport 2009:03. Hämtad från: <http://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/Publikationer/Granskningsrapport/Kvalitetsgranskning/Utbildning-for-nyanlanda-elever-2009/>
- Skolinspektionen (2014) *Utbildningen för nyanlända elever*. Kvalitetsgranskning Rapport 2014:03. Hämtad från: <http://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2014/nyanlanda/nyanlanda-rapport-03.pdf>
- Skolverket (2008) *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*. Hämtad från: http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwtpubext%2Ftrycksak%2FRecord%3Fk%3D2027
- Skolverket (2010) *Skollag*. Hämtad från: <http://www.skolverket.se/regelverk/skollagen-och-andralagar>
- Skolverket (2012) *Att främja nyanlända elevers kunskapsutveckling - med fokus på samverkan, organisation samt undervisningens utformning och innehåll*. Hämtad från: http://www.lh.umu.se/digitalAssets/94/94818_att-frmja-nyanlnda-elevers-kunskapsutveckling.pdf
- Strandberg, M. (2006). Föräldrarnas energi kommer till klassen. I: Sjögren, Annick & Ramberg, Ingrid (red), *Kvalitet och mångfald i högskoleutbildningen*. Tumba: Mångkulturellt centrum.
- Strömbäck, J. (2009). *Makt, medier och samhälle: en introduktion till politisk kommunikation*. Stockholm: SNS förlag.
- Stukát, S (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Sveriges Kommuner och Landsting (2010) *Nyanlända elevers utbildning: goda exempel från 10 kommuner*. Hämtad från: <http://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7164-553-1.pdf>
- The Salamanca Statement and Framework for Action on special needs education* (1994)
Printed in UNESCO.

Tomas, W. & Collier, V. (1997) *School effectiveness for language minority students*.
Hämtad från:
<http://www.usc.edu/dept/education/CMMR/CollierThomasComplete.pdf>

Vetenskapsrådet (2010) *Nyanlända och lärande*
Hämtad från: file:///C:/Users/tukrah0616/Downloads/2010_06.pdf

Wadbring, I. & Weibull, L. (2014). *Massmedier: nya villkor för press, radio och tv i det digitala medielandskapet*. Stockholm: Ekerlids förlag

Østbye, H. & Knapskog, K. & Helland, K. & Larsen, L. O. (2004) *Metodbok för medievetenskap*. Malmö: Liber

Bilagor

Bilaga 1: Kodschema

Kodschema för Kartläggning
Mottagande
Undervisning

Artikelns rubrik: _____

Artikelns publicerings år: _____

Vilka teman tas upp i samband med nyanlända elever

Mottagnings modeller
Ekonomiska resurser
Lärarnas kompetenser och lärarbrist
Segregationens påverkan på integration i skolor
Studiehandledarens och modersmålets roll
Nyanlända elevers låga prestationer
Artikeln är irrelevant

Vem kommer till tals i samband med nyanlända elever

Skolverket och skolinspektion
Utbildningsministrar och övriga politiker
Rektor och verksamhetschefer
Lärare
Elev
Föräldrar
Forskare
Övriga
(riksförbund, journalister,
kompetensutvecklare
för skolpersonal o.s.v.)

Bilaga 2: Artiklar

Dagens Nyheter

1. Syriens barn är på väg in i den svenska skolan (2014)
2. Näringslivet förlorar på att inte ta vara på språken (2014)
3. Nyanlända är en anledning att utvecklas (2014)
4. Språksatsning på invandrare (2014)
5. Nya regler och resurser ska säkra asylsökandes skolgång (2015)
6. Vi riskerar att utbilda unga in i utanförskap (2015)
7. Svensk rivstart för unga nyanlända(2015)
8. Låt asylsökande lärare undervisa i väntan på besked (2015)
9. Ge nyanlända mera tid (2015)
10. De blir förebilder som berikar skolan (2015)
11. ”Svensk dröm” börjar i skolan (2015)
12. Tvinga fler kommuner att ta emot flyktingarna (2015)
13. Nyanlända koncentreras på fåtal skolor (2015)

Sydsvenskan

14. Dubbla språk i skolan bra för nyanlända (2014)
15. Satsning på svenska för invandrare (2014)
16. Så ska nyanländas kunskaper kollas (2015)
17. Skolor tvingas till akuta lösningar (2015)
18. Skollokaler och lärare har blivit bristvaror (2015)
19. Det handlar om att skapa reell mångfald i alla skolor (2015)
20. Fler skolor ska ta emot nyanlända (2015)
21. Skolan brister för nyanlända (2015)

Expressen, Kvällsposten, GT

22. Lyft skolansvaret från stadsdelsnämnderna (2013)
23. Vad gör Fridolin åt segregationen (2015)
24. Kul för er, Vellinge – vi andra slår knut på oss (2015)

Göteborgs Posten

25. Göteborg saknar strategi för nyanlända (2013)
26. Nyanlända elever behöver en bättre inskolning (2013)
27. Lyssna på forskningen om nyanlända skolbarn (2013)
28. Skolan ska anpassa sig till barnen (2013)
29. 900 nyanlända skolelever i år (2013)
30. Barnen är inga oskrivna blad (2013)
31. Därför får skolorna olika stöd. Samma stadsdel-långt från samma elevpeng (2014)

32. Borg lovar pengar till skolan i vår (2014)
33. Skolsatsning kan frysa inne. Rektorn: Pengarna är väl använda (2014)
34. Nyanlända elever fyller 36 klasser (2014)
35. På väg till vanlig skolgång (2014)
36. Likvärdighet en stor utmaning (2014)
37. Riktlinjer saknas fortfarande för nyanlända elever
38. Rektorn är trött på rubrikerna (2015)
39. Vid gott mod trots betygen (2015)
40. Dags att testa nya vägar till integration (2015)
41. Snabba lösningar saknas (2015)
42. Inga nyanlända elever på Nygårdsskolan (2015)
43. Valfrihet löser inte alla problem i skolan (2015)

Svenska Dagbladet

44. Skyll inte Pisa på fritt skolval (2014)
45. Eleverna välkomnar extra chans (2014)
46. Var femte nyanländ godkänd i 9:an (2015)
47. Ny modell gav snabb start i Sverige (2015)
48. Stockholmsskolor uppnår inte målen (2015)
49. Ge eleverna rätt förutsättningar (2015)
50. Nyanlända lärare ska få snabbspår till skoljobb (2015)

City Malmö

51. Nästa mål: Att få till skånskan (2014)
52. Forskare: Första tiden ofta väldigt tuff (2014)
53. Nyanlända med två språk lyckas bättre (2014)
54. Oklart vad elever förväntas kunna när de slussas ut (2014)

Aftonbladet

55. Hela Landet kommer att tjäna på det (2015)